

Până la moarte luptă-te pentru adevar, și Domnul Dumnezeu se va luptă
pentru tine.

Eclesiasticul 4,30

credință
iubire
speranță

PUNCE CARDINALE

Anul III,
Nr. 10/34
octombrie
1993

16 pagini - 100 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulație în afara României : AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

Sf. Evanghelist Marcu

Basarabia: ilustrație pe un Evangheliar din 1492

PARINTELE
STANILOAE
s-a mutat
de la noi

p.2

REEDUCAREA
de la
AIUD

p.4

DOMNUL COPOSU
în conflict cu
ADEVARUL

p.7

LUMEA ARABA
EVREII în ROMÂNIA

p.14

p.15

CONFUZII PREMEDITATE

Evenimentele de la Moscova, de la sfârșitul lunii septembrie și începutul lunii octombrie, pe lângă caracterul lor dramatic - s-au pierdut vieți omenești din rândul combatanților din ambele tabere - ar fi putut să contribuie la înțelegerea a ceea ce se petrece de fapt în spațiul geo-politic al fostei Uniunii Sovietice. Din păcate, se pare că, în loc ca ele să contribuie la o clarificare a concepțiilor prin care poate fi descrisă, definită și caracterizată evoluția politică din Europa, în general, și din partea răsăriteană a continentului, în special, s-a ajuns la accentuarea nedumeririlor de până acum și la adâncirea confuziei din mintile oamenilor.

Un prim element de confuzie îl constituie denumirea celor două orientări politice care s-au găsit în conflict deschis. În comunicatele care au suprasaturat medile de informații din lumea întreagă, parlamentarii de sub conducerea lui Ruslan Hasbulatov și Alexandr Rutkoi, baricadati în "Casa Ajă" (denumire dată clădirii în care își are sediul Parlamentul de la Moscova), au fost denumiți când "vechi comuniști", când "conservatori", când "radicali", când "antireformiști". Cât privește susținătorii Parlamentului, despre aceștia, la început câteva sute, apoi câteva mii și, în cele din urmă, câteva zeci de mii, s-a spus că erau "comuniști" și "nationaliști" și, binențes, "antisemiti", antisemiti neputând lipsi din nici o acțiune care nu este pe placul cercurilor oficiale din Occident.

Cu cealaltă parte a baricadelui, mass media a fost mai puțin dâmnică în atribut. Boris Eltsin este un "reformist", un "promotor al democrației", susținut de majoritatea populației din Rusia, de conducatorii fostelor republiki sovietice, regrupate astăzi în "Comunitatea Statelor Independente" și de toate guvernele democratilor occidentale. La acest buchet heterogen de susținători trebuie să mai menționăm "armata" și "trupele Ministerului de Interne" (trupele speciale ale KGB-ului), fără intervenția căror conflictul armat nu ar fi fost rezolvat în favoarea "reformiștilor".

Pentru a nu ne pierde în atâtea denumiri caracterizatorii care reflectă păienjenișul de interes și dispute care elocotese, mai puțin la vedere și mai mult în culise și adâncimi, în fosta Uniune Sovietică, ne vom strădui să depășim confuziile create de mediile de informare, spunând lucrurile pe nume.

Hasbulatov și Rutkoi reprezintă, nu o nostalgie, ci o realitate: Uniunea Sovietică. În cele trei sferturi de veac care s-au scris de la Revoluția din Octombrie, "comunismul" a refăcut integritatea teritorială a fostului Imperiu tsarist, l-a extins și l-a ridicat la rangul de supraputere subnumele de UNIUNEA SOVIETICĂ. Sădacănu a reușit să cucerească întreaga lume, a reușit totuși să înregistreze o serie de izbăni, ale căror efecte le resimțim, din plin, astăzi.

GABRIEL CONSTANTINESCU

(continuare în pag. 2)

PUNCTE CARDINALE

S-A MURIT
DE LA
ROI

S-a mutat de la noi acela care a fost cel mai de seamă cărturar român ortodox al tuturor timpurilor: Pr. Prof. Dr. Acad. DUMITRU STĂNILOAE. Născut în 1903, ar fi împlinit luna viitoare 90 de ani. Cu el se încheie poate istoria spirituală a unei generații - cea mai strălucită din căte a dat vreodată, pe plan cultural, neamului românesc. Dumnezeu a vrut să-i păstreze pînă dincoace de iadul comunism, ca pe niște pilde vîi pentru tinerii de azi, pe doi dintre marii cruciați și mărturisitori ai acelei generații: filozoful creștin Petre Țuțea (m. 1991) și teologul ortodox Dumitru Stăniloae. Cu totuși i-am putut vedea și auzi; ceea ce reprezintă o sansă spirituală și un zâlog de continuitate. Nu ne putem plinge că "modelele" ilustre ne-au lipsit cu desăvîrșire. Prezența lor de pînă mai ieri ne obligă. Ei au fost poate adevărata PATRIMONIU ai acestui sfîrșit de veac și de mileniu.

Părintele Stăniloae a plecat dintre noi cu mintea lămpede și cu chipul senin, drept și frumos ca un sfînt din icoanele bizantine. Ne rămîne amintirea omului văzut aievea, ca o pecete vie pe una dintre cele mai bogate opere teologice și culturale de care s-a învrednicit cineva în veacul nostru. Destinul postum al fostului Rector al Academiei Teologice Andreiene din Sibiu a început în ziua de 3 octombrie 1993; se va scrie mult despre personalitatea și cărările sale. Acum, încă nevindecați de durea acestei despărțiri, ajunge să amintim măcar cîteva dintre lucrările cu care a îmbogățit tezaurul spiritual al românilor și al Răsăritului ortodox: Viata și învățătura Sf. Grigorie Palama, Ortodoxie și romanism, Poziția d-lui I. Blaga față de creștinism și ortodoxie, Iisus Hristos sau Restaurarea omului, Teologia dogmatică ortodoxă (3 vol.), Chipul evanghelic al lui Iisus Hristos și multe altele. Acestea li se adaugă numeroasele traduceri și mai ales cele 12 volume comentate ale Filocaliei (acum în curs de reeditare), unul dintre cele mai neprețuite izvoare de viață și învățătură creștină răsăriteană.

Dumnezeu să-l odihnească pe robul și slujitorul Său Dumitru întru lumina, pacea și bucuria împărației Sale, ca pe un mărturisitor și rugător pentru mîntuirea neamului românesc.

"PUNCTE CARDINALE"

(continuare din pag. 1)

Pe plan ideologic, marxism-leninismul, religia Imperiului Sovietic, au reușit să atragă aproape "toată" "inteligenția" occidentală. A fost o vreme când nu puteai să te numești intelectual dacă nu erai "de stânga". Ori, a fi "de stânga" însemna de fapt a te înregistra, fie direct ideologiei comuniste, devenind membru de partid, fie aderând la o organizație cripto-comunistă. și tot pe plan ideologic, propaganda comunistă a obținut succese răsunătoare în toate țările înapoiante, comunismul apărând ca o formulă magică prin care pot fi eradicate toate plăgile care bântuie "lumea a treia". Totodată, pe plan militar, aceeași ideologie, după ce a reușit să iașă victorioasă din cel de al doilea război mondial, și-a creat un arsenal alcătuit din cel mai sofisticat armament modern cu care a ținut în sah Occidentul, în ciuda superiorității industriale a acestuia.

Pentru a înregistra toate aceste succese, regimul comunist și-a creat o elită proprie. Din cei aproape 300 de milioane de locuitori ai Uniunii Sovietice, peste 20 de milioane sunt creatorii, beneficiarii și, într-o bună măsură, adeptii convingării ai religiei marxist-leniniste. Ar fi nu numai naiv, dar de-a dreptul primejdios, că cineva să-și închipue că aceste 20 de milioane de comuniști au dispărut pe noapte pentru a face loc democrației de tip occidental, rămnând doar cele câteva mii pe care le-am văzut pe ecranele televizoarelor, mai întâi demonstrând cu steaguri roșii cu cercera și ciocanul și cu portretele lui Stalin și apoi punând mâna pe arme și înfruntându-l pe Elțin. Dacă la noi, în România, unde comuniștii nu au fost arhitectii unui sistem politic, ci numai beneficiarii lui, se dovedesc a fi activi și agresivi, cum să credem că primejdia pe care o reprezentă comuniștul a fost înălțat definitiv prin arestarea lui Hasbulatov și a lui Ruțkoi, prin destituirea cătorva demnitari în care Elțin nu mai are încredere și prin dizolvarea cătorva soviete locale? Ca urmare, Hasbulatov, Ruțkoi și milioanele de adepti ai crezului marxist-leninist, pe temelia căruia s-a construit Uniunea Sovietică, nu sună nici "radicali", nici "conservatori", nici "antreformiști", nici "naționaliști" și nici chiar "antisemini". Ei sunt doar "comuniști". Comuniștii care năzvesc la refacerea Imperiului Sovietic, despre a cărui prăbușire cred că se datorează unui act de trădare, nu unor slabiciuni interne ale sistemului.

Cât privește cealaltă tabără, tabără "reformistă", confuzia nu este mai puțin densă. Ce vrea de fapt să reformeze Elțin? Comunismul? Vrea să instaureze un "comunism reformist"? Atunci cum se va concilia noțiunea de comunism, fie el chiar reformist, cu noțiunea de democrație? Să nu ne lăsăm însă prinși în capanca tâlmăcierii sau răstălmăcierii unor termeni care ne pot induce în eroare. Mai bine să urmărim faptele. Ele ne vor duce la răspunsurile pe care le aşteptăm.

La scurt timp după dezbinarea Uniunii Sovietice în state independente, Elțin lansează ideea constituuirii "Comunității Statelor Independente". În fapt, o reconstituire a Uniunii Sovietice, având însă de data aceasta, ca lant, nu doctrina comunistă, ci Rusia, panrusismul. În fața acestei noi formule este bine să se rețină următoarea idee esențială: *Indiferent dacă se va refa Uniunea Sovietică, sau dacă va renăsta vecchia Rusie, "imperiu" trebuie să se păstreze*. Ca urmare, pentru noi

români, Hasbulatov și Elțin intră închipează aceeași primejdie, căci deși ei reprezintă două concepții politice diferite, telul lor final este același: refacerea și consolidarea *imperiului de la răsărit*.

Din cele două tabere, tabăra comunistă și tabăra Rusiei imperiale, Occidentul s-a grăbit să o sprijine pe cea de a doua. În această opțiune, pentru Statele Unite, un factor important l-a constituit interesul politic major de a exista un echilibru în Europa. În spate este vorba de a crea o contraponere în fața unei eventuale evoluții independente a Germaniei. Datorită uriașului ei potențial economic, nedublat de o poziție corespunzătoare pe plan politic, darsă datorită trecutului istoric, fructărilor suferite în urma celui de al doilea război mondial și mai ales a constiției capacitații de creație a poporului său, s-ar putea ca într-o bună zi Germania să nu mai asculte atât de supusă directivele venite de pe celălalt sărmă al Atlanticului. Or, într-o astfel de situație, cine altcineva decât o Rusie puternică ar putea realiza echilibru? De aceea masivul sprijin pe care americanii îl acordă lui Elțin, socotind că, cel puțin în prezent, imperialismul rus este mai puțin primejdios decât imperialismul comunist.

Pentru România și pentru ființa neamului românesc, primejdia existenței unui imperiu puternic la răsărit este la fel de mare, indiferent dacă acest imperiu este bolșevic sau rus. Că imperialismul rus este la fel de amenințător ca și imperialismul comunist le-o dovedește politicienilor noștri, îndeosebi celor ai opoziției, care s-au grăbit să-și manifeste simpatia și sprijinul politic față de Elțin în zilele fierbinți de la Moscova, intervenția tăioasă a președintelui rus care, cu un ton oarecum ultimativ, a cerut Occidentului să nu dea curs cererilor venite din partea fostelor state comuniste de a fi primite în NATO.

Pentru a avea un îndreptar referitor la relațiile României cu Imperiul de la răsărit, este bine să nu uităm un adevăr pe care nici un om de bună credință nu le poate contesta. Ardealul a stat o mie de ani sub unguri și ardelenii au rămas români, în timp ce numai într-o sută de ani, stăpânirea rusească a schilodit sufletele frajilor noștri basarebeni.

Cât privește "democrația" și "democratismul" lui Boris Elțin, să reținem un detaliu, nu lipsit de semnificație, asupra căruia Alexandru Şerban întră într-o atenționată lumii occidentale cu prilejul unui interviu transmis de televiziunea germană în zilele în care Moscova se desfășura lupta pentru putere. Una din diviziile de elită care a fost adusă în capitală pentru a-i combate pe răzvrătiti a fost divizia KGB, a cărei denumire stârnește fiori de groază în sufletele tuturor celor care au cunoscut comunismul în esență lui, adică în temnițe și în lagărele de exterminare: "Divizia Felix Dzerjinski".

Și încă un amănunt, nu lipsit de semnificație. În timpul duelului verbal dintre "radicali" și "reformiști" a existat totuși un element de consens. și unii și alții acuzau partea adversă de "fascism". Semn că și la Moscova, ca de altfel pretutindeni, celor care nu plac, care incomodează prin vederile lor nonconformiste li se aplică stigmatul de "fascisti" și cu asta au fost scoși în afara speciei umane.

Redacția revistei "PUNCTE CARDINALE" anunță pe această cale pe cititorii săi statomici din străinătate că abonamentul anual este de 30 \$ USA, sau 50 DM. Virarea sumelor se poate face la banca RENASTEREA CREDITULUI ROMÂNESC "CREDIT BANK" - SIBIU, 2400 - ROMÂNIA în conturile: 402007014716 pentru \$ USA, și 402007014710 pentru DM.

FLORILEGIU LIRIC

ATANASIE NASTA

BAZVAN COORESCU

OVIDIU VASILESCU

Sonetul Morii Parasite

Ai putrezit pe deal, în rugăciune -
de cer un foc de-aramă te desparte;
nemângăiat, prin aripile sparte,
suspină vântul câmpului ca-n strune.

Rotește, moară, penele-ți nebune
să amăgești speranțele deșarte
ca sacii plini, săracii, de departe
la măciniș în grabă să se-adune!

O, ce mânie aprigă de zeu
te-a ferecat în lanț ca Prometeu,
să rabzi când pliscul timpului te roade
și zornăie cătușele de fier,
când pentru foamea asprelor noroade
ai măcina și stelele din cer?

DARURI

Tată,
mai bun decât bunătatea,
mai sfânt decât Sfinții Părinți,
mai drept decât dreptatea,
lăsându-ne pâinea tăiată felii,
te ridicai de la masa flămând,
mulțumit că se vor sătura
cei zece copii!

Tată,
sî de la masa întinsă pe ștergar,
la marginea lanului de grâu,
te ridicai tot flămând,
căci fumicile cu ochii de jar,
mai mici decât vîrful de ac,
se rugau
s-adune fărânele prânzului tău
bofat de sărac!
Când se certau pentru o fărâmă mai

mare,
le dojeneai din priviri -
te-ntelegeau și în porții egale
căruu, în cămările lor tăinuite,
fărânele inimii tale...

Tată,
mă iartă că nu am cuvinte,
nici cântec atât de curat
pentru darurile mamei Prea Sfinte!

MORȚII

Părintelui Gh.Calciu

Rânește ca un leu flămând desfăul
și crail beat se gudură pe-o rână;
îl strâng de-o seamă înima și brâul
și îl dogoare-o patimă bâtrâna.
Hidos rânind din uitătură soarbe
umflatul săn și coapsa arâmie
și-i mișună prin sânge pofta oarbe,
ca niște viermi scumând în murdărie.
În danțul ei învâluind femeia
odaia-ntreagă, năruind păreții -
turbare de stihii și Salomeea
și-apocalipsă pagân al frumuseții.
Holbații ochi se mistuie-n vârtej
amețitor, fâșind hulpavi din țesăt
se-mpotmolesc cuvintele-n gâtlej
și soldul târfei intră în poveste.
Delirul gol, dezlănțuit delir,
sălbatec se ridică, se lătește
și mădularare smulse din nadir
cu aerul se-amestecă, drăcește...

"Orice, orice..." - și formele nebune
se frâng, se rotunjesc, își ies din sine;
curg bale-n bărbi... "Hai, Salomeea,
spune!"...
Gheenă dulce-i noaptea dintră vine...
În coama grea se-ascunde nălucirea
și tot din ea, stârnită, se despaoie;
amestecat e-azul cu privirea
și-adulmecatul cămii-n vâlvătaie...
Potop, urgie, cântec, danț, beție -
păcatu-i vin, nu apă din Iordan!
"As vrea - striga tumultul - pe tipsie
un cap de potincrie: pe Ioan!"...

cap de potincrie: pe Ioan
de potincrie: pe Ioan
potincrie: pe Ioan
pe Ioan
Ioan
IOAN

VIN SA MĂ DĂRUI

Vreau să mă dărui, Doamne, pe-nserat
ori mai târziu, când ceru-i de baladă,
când ochiul lumii trist și-ngândurat
prin lacrimă încearcă să te vadă.

Să mă prefaci într-un crâmpel de stea
și să mă pui cu grija la răscruce,
să scapări când se naște țara mea
și omenirea toată, de sub cruce.

Vin să mă dărui, Doamne, pe-nserat;
Tăria Slavei, Tie să mă dărui
și-n ochiul lumii, trist și-ngândurat,
lumină lină, Doamne, să mă năru.

ZODIA UMBRELOR

Ah, calea robilor!...
Calea robilor aparține
celor născuți în zodia umbrelor,
celor care urcă muntele suferinței,
cu Îngerul morții pe umărul stâng...
Și urc, urc de unul singur!

OFRANȚA

Vara-i aproape căzută-n declin
Ierunca-i plecată-n uitare;
O umbră-i înaltul la care mă-nchin,
Ruină-s grădinile-n care
Ieșea dintr-un verde ceresc și senin
Conturul luminilor tale.
Arama-ți foșnește pe umeri și-n glas,
Vestală făcându-te mie,
Acum când din toată nădejdea-ai

rămas
Serafica mea bucurie.
Isop și tămâie voi pune pe prag -
Lumină firavă și sfântă;
Evlavie, Doamnă, în gestul cel drag,
Să-ți apăr statura măruntă.
Curând ce-i lumină cădea-va-n
declin...
Umbra ta-i icoană, cărcia mă-nchin.

NEMURITORII

Să stăm cu zăvoarele trase, iubito,
ca nu cumva timpul
să dea năvală în cetate
și să ne facă...muritori!

Totdeauna există mai multe feluri de a aborda, de-a ataca o problemă. Întotdeauna, s-o recunoaștem, când la mijloc sună interes (și când nu sună) modul cum se pună chestiunea diferă în funcție de poziția ce-o are cel ce-o ridică. Așa și în cazul de față. Cei ce au depus bani la "Caritas" au o optică diferită de a celor ce n-au avut curajul sau posibilitatea să-o facă. Pe cei ce să au temut să nu piardă banii și n-au riscat, îi găsim astăzi în tabără celor ce critică, postați, solid, pe un punct de vedere "moral". Dacă expresația n-ar cuprinde o doză prea mare de malitie aş numi-o: "gruparea geloșilor". Problema centrală este, evident, durată. Eu cred că jocul va continua să meargă încă multă vreme. Am informații sigure. Ca să dovedesc că așa cred, și spun că astăzi ar fi trebuit să ridic două milioane. Constatând, la fața locului, cum evoluază situația, l-am lăsat în continuare la fructificat. Peste trei luni voi dispune de șaisprezece și atunci, dacă situația va rămâne la fel ca cea de acum, și îl bătăie, mai departe, spre sută de milioane. Totul va depinde de atmosfera de la data respectivă. Totdeauna vin la Cluj cu o zi, doar, înainte și mă informez, adulme, cândăresc, iau temperatură stării de spirit. Intuiția nu m-a îngelat niciodată.

Se vorbește mult. La Cluj există în prezent o stare specială, un fel de excitație colectivă, pe care "geloșii" o vorbesc de rău, dar care mie mă se pare derivată din entuziasmul, ceea ce pozitiv. Sunt însă și alte păreri. Afi văzut articolul apărut acum cîteva zile în România liberă, intitulat <<Visita bătrânei doamne la Cluj>>. Apropierea mea se pare foarte, nu pot fi de acord cu autorul. Vă amintiți, probabil, de piesa dramaturgului Friederich Dürrenmatt. S-a făcut după ea și un film celebru în care e vorba de răzbunarea unei femei de morală îndoelnică, ce și-a părăsit cu mulți ani în urmă localitatea natală, mai mult gonită; rămăsese gravidă și iubul refuză să-o ia de nevastă. Fata gonită pleacă în lume, are noroc și parvine. După ani de eforturi ajunge să dispună de o mare avere și se întoarce să-și viziteze satul, de fapt să se răzbune pe cei ce au batjocorit-o și izgonit-o. Perfid, oferă celor din localitatea de basină câteva milioane, dar vor intra în posesia lor numai când va avea cadavrul fostului ei iubit. Omul însă trăiește. Nu e nimic, ca are răbdare. Până la decesul acestuia, ei pot să cumpere pe datorie, în contul sumelor ce le vor primi; lucru pe care, până la urmă, îl fac toți, dorind că mai grabnică moarte a personajului. E o parabolă, descriind o stare limitată de ridicol și grotesc. Eu nu găsesc că în cele două atmosfere, ceea ce din piesă și ceea din actualul Cluj, ar fi asemănătoare, doar în mod cu totul foarte...

- Dacă îmi daiți voie... eu, prin profesie, prin activitate sună un om al cifrelor. La bază sunt inginer, dar și multe ani în fruntea unor activități economice (socialiste) a trebuit zilnic să mă confrunt cu indicatorii de plan, cu nivelele de producție realizată, cu calculele de tot felul, și pentru cunoașterea situației reale și pentru aranjarea acesteia, în lumina "indicătorilor"; și și cum era, epoca. Ei bine, când "Caritasul" a început să-și desfășoare activitatea de la o vreme, am început să mă mir de unde vin bani. M-am apucat să calculez. Nu ieșea niciunul, Aritmetică, și socialistă, tot aritmetică este. Calculele rămân undeva suspendate, contrazic realitatea. Concluzia la care am ajuns a fost că ceva rămâne necunoscut; normal, afacerea năpuște să meargă atâtă timp. Acest "joc de intrătorare", doar în afară regulilor declarate poate funcționa, atfel ar fi terminat de mult, ca celelalte jocuri asemănătoare, cu faliment. Dacă, sfidând calculele, mai merge încă, înseamnă că are și o taină a lui, că operează și îi secret, trebuie să existe și surșă de finanțare, surșă ce vine de undeva de la exteriorul jocului și care intervine de către ora mașina are tendință să se blocheze. Afi cît probabil în ziul de azi: incasările zilei sunt de 6,8 miliarde iar plățile de 4,1 miliarde. Sigur că aceste cifre nu sunt cele exacte, dar că ordin de mărime sunt bune, deci peste trei luni plățile vor trebui să fie la nivel de cincizeci și cinci de miliarde. Este exclus că depunerile să atingă această cifră. și dacă nu leșin la societățile cu cifrele ne lăsăm de inginerie, ne lăsăm de calcule și stăm cunoscători să nu deranjăm. Este clar că patronul are metoda lui de înmulțire a banilor făță de care metodele matematice sunt văzute. Regret că am pierdut atâtă timp făcând societăți.

Trenul trece printr-un tunel. În comportament se face întuneric pentru căteva minute, și liniște. Cei trei domni ce până atunci au

OMUL

din **COLT**

de Constantin Iorgulescu

discutat, călătoresc la clasa întâi pe ruta Cluj-București. Sună bine îmbrăcați, costum-cravată, afisează un aer intelectual. În același comportament mai și un călător ce nu ia parte la discuții. Omul este subțire, dezordonat vestimentar, oricum nu este îmbrăcat de clasa întâi. După ce a răsfoit, cu oarecare nervozitate, ziarul clujean care-i afisează pe căsătoritorii la "Caritas", s-a băgat în colțul lui și a căpătat o fixitate de piesă de mobilier. Nu se poate să dacă e total absent sau să păndește concentrat orice vorbă, orice zgromot din jur. Pare un om modest, de condiție modestă.

- Domnilor, mă bucur că părera exprimată de mine inițial v-a stârnit interesul. Mă bucur mai ales că am avut noroc și că am nimicit într-o companie placută, selectă. (Privirea aruncată spre colțul unde se află călătorul tacut părăsește săfie fără intenție). Cu discuția, timpul trece mai repede și schimbul de idei devine și mai placut când e și folositor. La prima chestiune concluzia e unanimă: jocul va mai dura. Cealaltă, cea care se referă la urmări, la consecințe și mai profundă și, dacă-mă înțindăuți, mai importantă. Am stat acum căteva zile în oraș. Am incercat să disting, să penetrez, să pătrund atmosfera, luând contact cu diferite cercuri. Am aflat lucruri interesante, surprinse și care învină la reflexie. O prima surpriză am avut azi să călătorul Clujului se bucură de unele avantaje, au unele intenții și călătorul de intrătorare cu consecințe într-aceea că devine un fel de profesie. Se spune că până și femeile de serviciu din Cluj își angajază moldoveni sau olteni care să le facă munca, ele ocupându-se de exploatarea "Caritasului". Se pare că intensa luir practică a început să dea călătorilor un fel de sentiment de superioritate pentru că e, cum spun moldovenii, singurul loc unde "se dau bani și diabla".

Ei sunt medie, psihiatru. Am contact mai mult cu oameni decât cu cifrele, dar nu le ignor nici pe acestea. Sunt oameni cărora le place să facă socotele, în special pe ale altora. Domnul inginer să mă scuze, nu e o auzire. În ce mă privește nu aparțin acestei categorii. Nu mă-a placut niciodată să scotocesc, o constată și acum, la serviciu, când trebuie să întocmesc situații statistice. Voiam să vă spun relativ la starea de spirit devenită, că nu trebuie să fiu nici psihiatru, cu atât mai puțin matematician sau economist, ca să-ți dai seama că nu e un fenomen normal. Acumularea de fonduri din toată ţara, într-un singur loc, pentru a fi stocate neproductive ceva ce trebuie să săpună pe gânduri, și totuși lucru nu se întâmplă. Oamenii continuă să-și scoată banii de la CEC și să-și depună la "Caritas". Unii se împrumută, își vând vitele, își amanează casele, umblă și fac rost cum pot de numerar că să-l poată depune. Se spune că însoții Banca Națională să se săzisă, printr-un raport, Parlamentul, încă de la sfârșitul lunii iulie, dar n-a primit nici un răspuns: jocul continuă. Primește decât o încuvîntare tacită. Există, neoficial, o aprobară oficială. Explicația? Cred că e simplă: oamenii suspuși au interesul că această instituție să continue să funcționeze, pentru a spăla și înmulții bani de dubioasă proveniență. și aparțin de propagandă factotum ce-i să își putină să mențină increderea. Nu îndrăznește să mă gădesc la viitorul nu tocmai îndepărtat. și întorcându-se către omul din colț: Domnule, mă iertați că vă deranjez, sunteți bun să-mi imprumutați puțin ziarul. Sună curios să văd că și sună "cei chemați" să ridice bani, înzilele care urmează. Mă interesează doar numărul lor,

- Mâine sunt planificate 8512 și poimâine 9104. I-am numărat.

- Da? Eu am crezut adineauri că vă căutați pe listă și nu vă găsiți, că de-aia sunteți supărăți.

- Oricând pot apărea defecțiuni, se pot face erori, căci la noi sunt destul de frecvente. Ca urul care, v-am spus, am lucrat și lucrez într-un post de conducere, mereu mă loveste de nepășare, de indisiplină, de neprincipere arroganță. Afi avut vreo nemulțumire în legătură cu "Caritasul"?

- Sigur, puteți să păstrați tăcerea dacă așa sunt împrejurările, dar, uite, eu și colegii noștri de drum, am discutat, ne-am spus părerile, ne interesează orice în legătură cu acest controversat

subiect: "Caritas". Eu, ca profesor de literatură, poate și mai curios din fire, îndrăznesc să vă întreb despre ce e vorba, care e părerea dumneavoastră? Vă e greu?

- Nu vă supărăți, mă alătur și eu curiozității domnului profesor. Nu o fac, Doamne ferește, ca medic psihiatru, cîă că simplu om doritor să știe și părere altora, într-o problemă controversată. Nu vă cer o expunere, cîă așa cum puteți, cu cuvintele dumneavoastră, ce părere aveți, ce speranțe aveți, cum simțiți, ca om obișnuit, efectul jocului de intrătorare asupra oamenilor simpli.

- Nu vă supărăți, ce meserie aveți?

- De felul meu nu prea vorbesc. Pentru că înstări și am să vă răspund. Vă rog însă să mă iertați că, obișnuit cu tăcerea, nu am un satisfăcător rezultat cu cîntările. Mă întrebăți de profesie: Nu am. Fac de toate. Sap pământul, car poveri, sparg piatra, spăl, calc, mă joc, cu copiii. Mă întrebăți despre ceva care îmi este total necunoscut și mi-e greu să spun o părere a mea, despre o problemă a dumneavoastră. "Caritasul" mi-e cu totul străin. E drept că astăzi am venit la Cluj ca să-l văd, să-l cointemplu. M-am temut că se va termina și nul voi cunoaște decât din relatări ale altora. și am venit, am văzut,... Am fost și la Palatul Sporturilor, unde se fac depuneri de bani, și la Institutul minier, unde se fac plășile, am dat roată, am căntărit cu privirea, am evaluat, am observat. Am intrat printre cei încolonajăti, am staționat un timp ascultându-i, le-am privat sefele și am plecat îngrozit de atâtă fad și tern. Ca-n piesa lui Dürrenmatt oamenii se prefac a nu ști că sunt incoracți.

- Dar în ansamblu, cum ați definit "jocul", "fenomenul"...

- Latriniă. Loc de acumulare a defecțiilor

- Da, dar din astă unii trăiesc, prosperă chiar...

- Viermi, larve.

- Afi jucăt?

- Cum să joc cînd știu că este o escrocherie patență?

- Spuneți-mi cum vedeti sfârșitul acestei escrocherii?

- Pentru un optimist va fi amuzant, pentru un pessimist catastrofal. Mie îmi vine în minte sfârșitul spectacolului din "Maestrul și Margareta", a lui Bulgakov.

- Vrei să ni-l povestesc?

- După multele minunări ale maestrului Woland și ale echipei sale, se organizează un "magazin pentru doamne". Scena fu invadată de oglinzi, vitrine umplute cu "cele mai variate modele de toiletă pariziene", pălării de damă, sute de perechi de pantofii, sticle de parfum, poșete, ruji de buze, etc. Apoi s-a anunțat că se primește rochii și pantofi purtați în schimbul toalelor și pantofilor de la Paris. La început a fost oarecare ezitare apoi "se dezlîngă patimile" și dintoate părțile femeile porniră spre scenă. Dispărău după perdea, își lepădau acolo rochile și apăreau cu altele noi, cu pantofi noi... Sfârșitul "Caritasului", cred că va fi ca în Bulgakov: după terminarea spectacolului "femeile" vor constata că toaletele franțuite să se evaporă și că umblă pe stradă dezbrăcate, în hohotele de râs ale recătorilor. Atâtă doar căsătoria de data astă, hohotele să fie de plâns.

- Nu, nu se poate... - Bine, dar și au uitat discuția noastră de adineauri, argumentele mele, ale domnului inginer, ale domnului profesor, nu vă conving?

- N-au cum. Eu, ca om din mulțime, am mereu aceași părere, a omului de rând. N-am fost destul de atent. În timp ce vorbeați bni treceau prin cap versuri din Lautréamont. ...Groparule, e frumos să contempli ruinele cetățenilor; dar e mai frumos să contempli ruinele oamenilor... Trenul își micșora vîțea.

Omul din colț luă din păsări o enormă sacosă, aproape goală, o agăță de umăr, și din ușa compartimentului se întoarce către profesorul de literatură: "Dacă aveți "Cânturile lui Maldoror", editura Univers, 1970, aceste versuri le găsiți la pagina 46. Accelerat frâna brusc în gara Copșa Mică. și negrul de jum apără la fereastră.

NATIONALISMUL

Să problema evreiască

Semiiții, rasă veche și prolifică, avându-și legătul în Orientul Apropiat, cu numeroase ramuri de-a lungul istoriei (de la asirieni și babilonieni pînă la arabi și evrei de astăzi), își trag numele generic de la strămoșul lor mitic comun, biblicul Sem, unul dintre cei trei fii al lui Noe. Unitatea rasială a neamurilor semitice este însă doar o tradiție mitică, ci o realitate indiscutabilă, atestată istoric, lingvistic și antropologic.

Nu-i mai puțin adevarat că neamurile semite au trăit dintotdeauna mai degrabă în vrăjășie decît în armonie unele cu altele. Dezbinat la începuturi, mai ales de interese politice și economice, ele s-au diferențiat radical, cu timpul, și din punct de vedere religios și cultural. Curios este că, deși întotdeauna inferior numeric masselor semite învecinate, poporul evreu (avându-l ca strâms eponim pe Eber, urmașul lui Sem), care se consideră, de la Moise încoace, "ales" de Dumnezeu dintre celelalte neamuri, a fost într-o permanentă stare conflictuală cu mai toți frații lui semitici. În cărțile Vechiului Testament sunt evocate din belșug conflictele adesea foarte singeroase între "semîntia lui Israel" și celelalte triburi sau popoare semitice (culminind, în Antichitate, cu faimoasa "robie babiloniană", unul dintre cele mai cumplite episoade ale istoriei evreiești). Situația aceasta nu s-a schimbat esențial pînă azi. Tensiunile istorice intersemite, în care evreii și-au sistematizat implicări, apar de-acum cronicizate în aprigul conflictului arabo-israelian, constituind unul dintre principalele focare de instabilitate mondială (recentul și chinuitul acord israeliano-palestinian este departe de a fi rezolvat situația în ansamblu). Una viscerală dintre evrei și arabi palestinieni reprezintă cea mai radicală dușmanie între două comunități etnice înrudite din toată istoria modernă (fiind aproxiată doar de recentele înfrântări fratricide din sînul fostei Iugoslavii).

Prin caracterele sale etnic-religioase, poporul evreu se vădește însă, atât în spațiul său originar, cât și în *diaspora*, poporul cel mai conflictual din lume. Istoria confirmă acest lucru în asemenea măsură încit, mai ales în ultimele două veacuri, oriunde are loc un conflict de amploare, războinic sau revoluționar, pot fi presupuse o mînă sau un interes evreiesc. Toate seismele istorice majore, cu adînci implicări internaționale, de la Revoluția franceză pînă azi, au fost și sunt cauzate, stimulante, întreținute sauexploata de evrei sau de internaționala iudeo-masonică. Evreii se vădă, dimpotrivă, că ei sunt în permanență persecuți. Victimizarea este un leit-motiv al propagandelor iudaice. Totuși, pentru orice minte normală se îscădă întrebarea aceasta: De ce toată lumea a avut în permanență ceva *toacnă* cu evreii? Hotărît lucru: ori toată lumea e nebună, ori cu evrei ceva nu este în regulă!

Din punctul lor de vedere, explicația e simplă și sfidătoare: ei sunt "poporul ales" de Dumnezeu să stăpînească Pămîntul; celelalte neamuri (inclusiv rudele lor semitice) sunt făpturi inferioare (*goim*), echivalente cu dobitoacele; ele nu sunt demne de milă, încredere sau considerație, ci trebuie "dresate" și puse în slujba lui Israel. Această vizionare a iudaismului tradițional (atât de asemănătoare în esență ei cu racismul exclusivist al nazismului!), lansată încă de autorii biblici și radicalizată de autorii talmudici, reprezentă și astăzi ideea cardinală a sionismului, dar se regăsește, într-o expresie laicizată, și în ideologia franc-masonică. Nu aveam de-a face, prin urmare, cu un orgoliu obișnuit, cu o formă venerabilă de mesianism răsist, cu o "superioritate" decretată în termeni religioși a cărei conștiință evreul o păstrează chiar și în stările lui cele mai umile. Cu atât mai mult ea este exacerbată astăzi, cind evreimea a ajuns, printre-o vastă și răbdătoare campanie ocultă, la o asemenea putere financiară și propagandistică, încit își permite practic să dicteze în politică și economia mondială, să sfideze organizașii internaționale oficiale, să folosească Statele Unite ca pe o anexă militară a Tel-Aviv-ului și a iudeocratiei financiare suprastătale.

Din punctul de vedere al nevreilor o astfel de situație nu este prea măgălitore. Demnitatea umană și națională a popoarelor, la care se adaugă, mai ales în cazul jărilor creștine și islamice, și considerante de ordin religios, sunt de natură să ducă "reații" legitime împotriva acestui "imperialism" evreiesc, asociat adesea cu atitudini impertinentă și afirmații jignitoare la adresa felurilor comunității etnice sau religioase (noi, români, suntem printre cei mai afectați din acest punct de vedere; calomniile antiromânești colportate de evreimea internă și externă sunt prea notorii și prea durerioase ca să le mai treceam încă o dată în revistă). Astfel de tendințe și manifestări au caracterizat elementul românesc de pretutindeni și dintotdeauna, chiar în contexte mult mai puțin favorabile. De aceea, cum s-a spus, evreii își trag singuri, periodic, "toate fulgerele" asupra lor. Mai mult decât victimele "sălbăticiei" altora, evreii sunt victimele proprii lor, lipsă de tact și de scrupule față de lumea neverei.

Oricine încearcă să re-acticeze, fie și numai defensiv, la acțiunea lor subversivă, devine automat "reactionar", în sensul teribil pe care presa iudeo-masonică î-l impus acestui cuvînt! Acest "reactionarism" generic trage după sine, printre asociații deja automatizată, regizată de același tip de propagandă, o grămadă de alii termeni stigmatizanți, îngheșuți de-a valmă și golii, cel mai adesea, de semantismul lor originar: fascism, nazism, terorism, fundamentalism, șovinism, naționalism, antisemitism etc. Dacă eu, ca român onest, îmi apăr personalitățile sau valorile naționale consacrate, deconspirând cu firească indignare diferențele mistificări evreiești pe seama acestora, de ce ore trebuie să devin automat "fascist", "fundamentalist", "terorist", sau "antisemit"? Eu nu o fac decât strict în calitatea mea de român sau de creștin. Sau și aceste calități sunt cumva ...vinovate?! Atunci ar însemna că singura formă de inocență îngăduită n-a mai rămas decât aceea de a ne lepăda de noi însine, de a plinge victimele holocaustului și de a umbla cu caciulile în mîni pe la ușile ovreiești: "Sluga, jupine!"...

Sînt mulți care au și început să facă astfel (și nu dintre cei mai

neînsemnați). Cei mai numeroși ignoră însă problema, așa cum ignoră tot ce nu le trece prin pînțec (și evreii și-au exploataz de minune ignoranța sau indiferentismul masselor neveretești, care formează, la scară mondială, aşa-numita "opinie publică"!). Există și din cei ce și-au și sint indignați în sufletul lor, alegind însă rezistență pasivă și travestindu-și lăsatatea în "prudență" sau fatalism ("Noi suntem prea mică" sau "Nu e bine să ne expunem" sau, pur și simplu "Oricum nu mai e nimic de făcut")! Deși în minoritate, mai există totuși și oameni hotărîti să reacționeze făță: unii din ură, alții din comandanțe de conștiință. Pe cei care se lasă orbîți de ură, utilizind sau recomandînd atitudini violente, uneori cu un intreg eşafodaj demagogic, nu-i putem nici încuraja nici respecta, chiar dacă se mai întîmplă să aibă și parte la lor de dreptate (cum este cazul suburbanelor publicații neocomuniste "România Mare", "Politica" sau "Europa"). Pe cei falși, civilizați și onesti, călăuziți de principii și argumente, nu numai că-i aprobă, dar și consideră absolut necesari pe baricadele tot mai puștiute ale responsabilității creștine și naționale.

Fiecare, evreu și acolitii lor, consideră parcă programatic onoarea drept o slăbiciune, nu vor pregeta să se mai dez-onoreze o dată, vîrindu-și toti adversarii în aceiași oală și punîndu-le tuturor eticheta infamantă de "antisemîti".

Dar confuzia în care este întreținuta problema se vădește din chiar această etichetă stupidă. Înțînd seamă de precizările pe care le-am făcut mai înainte, să cîntărim o clipă acest atît de supralicitat "antisemîtim". Există puține cuvinte atît de lipsite de temei. Căci "a fi antisemît" vrea să zică, literal, "a fi împotriva a tot ceea ce este semit". Cînd spunem, bunăoară, "antireligios" sau "anticomunist", înțelegem ceva care se împotrivează generic la tot ceea ce înseamnă sau însemnat cîndva "religie" sau "comunism". Cînd spunem "antisemît", dacă ar fi să luăm cuvîntul în serios, ar trebui să înțelegem o aceeași împotrivare generică, necondiționată temporal sau spațial. Ar însemna să-i cuprindem în repulsa noastră și pe veciș akkadieni sau fenicieni, și marile personaje biblice (vetero, dar și neo-testamentare), ca și toată arăbimea și evreimea contemporană, ba chiar și pe arabi sau evrei creștini, devreme ce atributul de semit trimite la rasă, iar nu la religie! Dacă așa stau lucrurile, să-n se arate măcar un "antisemît" adevărat!

Dar chiar raportindu-ne strict la contemporaneitate, termenul ca atare duce numai la absurdități. Va să zică, cine îndrăzește să se opună manevrelor evreiești, este calificat îndată drept "antisemît". Dar Yasser Arafat sau Saddam Hussein, care numai astă fac, ce sănăt? Semîti sau antisemîti? Iar dacă arabi și semîti și Israelul îi urăste de moarte, atunci înseamnă că Israelul este antisemît? Din ambele situații s-ar putea trage concluzia că *semîti* sunt cei mai strajni...antisemîti!

Pentru spune, cu mină pe inimă, că în România nu există antisemîti. S-ar putea să existe niscaiva anti-arabi sau anti-evrei. Deobicei, în contextul actual, cine are picătă de evrei simte o undă de simpatie pentru arabi. Si invers. Așa înseamnă că unul și același om este totdeauna...filosemit și antisemît! Ba mai mult: el este filosemit...pentru că este antisemît! Si tot aşa.

Prin urmare, reacția față de evrei, pe care o avem în vedere aici, ar fi mai potrivit să se numească "antiiaudaism" sau "antievreism" sau eventual - cu o notă arhaică - "antijidovism". Așa s-ar și limpede de cine anume este vorba. Dar nici așa termenul n-ar putea fi utilizat orbește, pentru că are cusrul de a sugera o atitudine radicală față de tot ceea ce ține de evrei și de iudaism, ceea ce nu prea se întîlnesc în realitate. Numai cineva care nu e în toate mintile se poate lăsa purtat de o astfel de ură generalizată și necondiționată față de o întreagă etnie, religie sau cultură. Sunt evrei și evrei, situații și situații. Faptul că cineva este evreu nu-l face în mod automat odios sau periculos. Au existat, există și vor exista întotdeauna și evrei onești, simpatici, rezonabili, ca și valori iudaice incontestabile și universale. Sigur că, din păcate, majoritatea - fie considerată sincronic, fie diacronic - nu este și n-a prea fost constituită din aceștia. Dar asta nu ne îndreptăște la nediferențieri, mai ales cînd stăm pe pozițile creștinismului. Eu pot fi un adversar inveterat al lui Rosen Moses și al lui Silviu Brucan, a lui Itzaak Rabin sau a lui George Sôros, a lui Lojei B'nai Brit sau al Finanței Mondiale, al iudeo-masoneriei sau al marxismului. Dar pot în același timp să am toată admirarea pentru un Arthur Einstein sau un N. Steinhardt, să fac apologia monoteismului iudeo-creștin, sau să laud exemplara solidaritate națională a evreilor în fața "teroarelor istorice", să-mi iau soție de neam evreiesc (ca naționaliștii O. Goga sau Vasile Marin) ori să am prietenii apropiati printre evrei (ca naționaliștii M. Eminescu sau Nae Ionescu). Îmi pot fi la fel de indigneți un C.V. Tudor, ca și un Z. Ornea sau la fel de respectabili un H. Wald ca și un Mihai Sora, să zicem. Ba mai mult: pot, în egală măsură, să-l admir pentru uncle și să-l detest pentru altele pe evreul Edgar Papu, așa cum am și de ce să-l admir și de ce să-l detest pe românul Alexandru Paleologu...Nu poate exista o singură măsură pentru toți și pentru toate în relativitatea vieții istorice.

Dacă există o stare conflictuală evidentă - fie de idei, fie de fapte - între personalitatea sau grupările evreiești și personalitatea sau grupările românești (și creștine în genere), aceasta trebuie corect judecată în cauzele și în efectele ei, dincolo de orice absolutizare forțată. Românul care reacționează, ferm, dar decent, caromân onest, la un afront evreiesc, nu este "antisemît" sau "antievreiu" cu tot dinadinsul, ci doar un naționalist care veghează la ființă și la onoarea neamului său (așa cum și evreii veghează la ale lor). Același român, din același rațiuni, va re-acticea la fel și la un afront venit din altă parte. De ce adică, la el acasă sau pe aiurea, evreul are dreptul să fie tradisionalist și naționalist, iar celelalte neamuri nu? Pentru că el e "ales", iar ceilalți sunt *goim*? Dar atunci înseamnă că, prin chiar tradiția lor religioasă, evreii sunt cel mai "fundamentalist" și mai "rasist" dintre popoare.

Mai de folos ar fi pentru toată lumea să-si cumpănească și vorbele și judecățile. Iar în ce privește naționalismul, acesta să nu mai fie asociat abuziv și tendențios cu fel de fel de gogorite propagandistice. Naționalismele sunt firescă și legitime atât yreme cit nu devin exclusiviste. În vasta simfonie a omenirii orice nație este chemată să se integreze cu specificitatea ei creațoare, conservată prin conștiința națională. Evreii nu gresesc cînd își apără ființă și își afirmă specificitatea. Ei gresesc însă cînd vor să interzică altora să facă același lucru. Omenirea, așa cum a lăsat-o Dumnezeu, este unitate în diversitate. Dacă nu ne-am lăsa în voia patimilor orară, am putea să-i potențiam atât unitatea cît și deversitatea, ducindu-o spre plinătatea ei firescă, după voia divină. Altintîr, acțiunile nesăbuite ale unor vor atrage pe permanentă re-acțiunile altora, iar lumea se va preface într-un haos incontrolabil, în care nu se va mai ști cine sunt

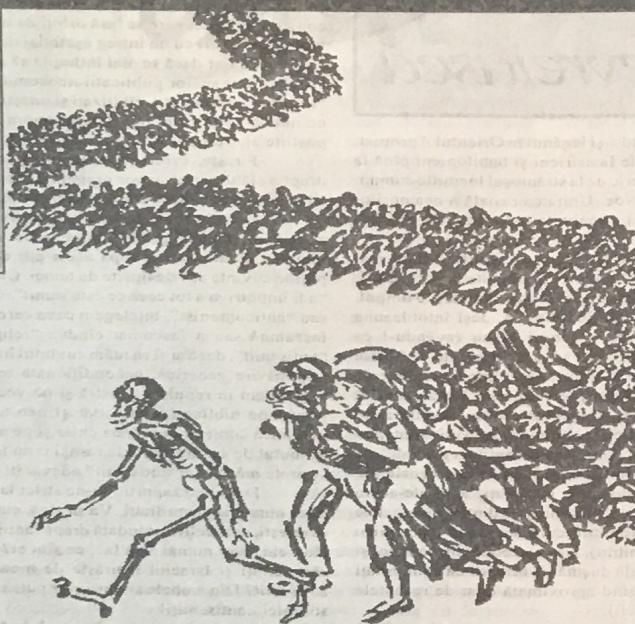
Adolf Vasilescu

REEDUCAREA DE LA AIUD

**II. Actiuni pregătitoare:
perioada
marii
incremeniri**

Încheiam prima parte a acestei relatăriri cu o succină caracterizare a colonelului Gheorghe Crăciun, cel care a organizat și conduce înumană acțiune de pervertire a conștiințelor întemeită în penitenciarul din Aiud, acțiune nevinovată demnitățire educare. Deși era, aşa cum l-am caracterizat, dur, neîndupăcat și insensibil la suferințele pe care, cu bună stință, le provoca celor peste ale căror destine ajunsese sătăpă, nu aș putea spune totuși despre el că a fost o bestie, o brută sadică asemenea altor comandanți de închisoare, Goicicu sau Maromet, de exemplu. Nu. El nu și-a permisă răutății gratuite ca cei mai sus pomosi și săvârșea răul, nu orbit de furioz și de "sfântă ură proletară" cacesfia, cicliculat, cudscernând, pătruns fiind de importanța și necesitatea misiunii pe care o avea de îndeplinit. Mai mult chiar, acest om dur și nemilos își permitea cădeodată să aiibă și constinață, să fie uman chiar. În amintesc că într-o noapte de decembrie (1959 ?), pu un ger năpraznic, când izolările Aiudului erau pline până la refuz (se știe că însemna izolare în timp de iarnă: camere neîncălzite, cu ciment pe jos, complet goală, în care cel pedepsit era băgat, sumar îmbrăcat și cu brana redusă la o treime, pentru trei, cinci sau șapte zile), colonelul Crăciun a venit, în puterea noipii, însoțit de ofițerul de serviciu și de gardianul de pază și, dând dispoziție să se deschidă ușile izolărilor, ne-a trâns la celulele zicând: "Afi avut noroc că a văzut neavastă-mea urât și m-a trezit, rugându-mă, să vin să vă scot de aici ca să nu vă am pe conștiință. Să, de, poți rezista smorcăellilor unei muieri".

Și asemenea "gesturi de omenie" obișnuia să facă frecvent colonelul Crăciun. De exemplu, una dintre pedepsele care se administrau celor considerați refractari sau cărora cerbicie trebuia înfrântă, era refuzul de a li se acorda, în cazul că aveau nevoie, asistență medicală. Și, colonelul Crăciun ardea des de această pedeapsă împotriva celor ce refuzau reeducarea. Când îi se raporta că vreunul dintr-acei pedepsiți în acest mod este în stare gravă, el sfăcea că din întămplare o inspecție în celula respectivă și, "alarmat" de starea celui în cauză, dădea dispoziție ca aceasta să fie internată în spitălul penitenciarului și să îi se dea îngrijirile necesare. Desigur, pentru mulți această suspendare a pedepsei era salutară, dar au fost și cazuri în care acestă suspensie s-a dovedit și înutilă. Așa s-a întâmplat, de exemplu, cu unadincințele mai luminoase figuri ale Aiudului, profesorul Gheorghe Manu care a murit, în 1961, de tbc. În spităl penitenciarului, după ce mult timp își refuzase asistența medicală pentru că nu a vrut să accepte misiunea de intermediar între definitu-

administrație învedereareeducării. Dar, asupra acestui caz vom reveni.

Investit cu depline puteri și bucurându-se de totală încredere a marilor săi, colonelul Crăciun își permitea să fie, din cănd în cănd, "tonan" pentru că nu riscă nimic. De fapt, nu facea altceva decât să amleză niște pedepse pe care tot el le dăduse. Și, de fiecare dată facea acest lucru cu ostentatie, vrând să demonstreze că de mărinimos este el și că de uman este regimul pe care îl sfuiește.

După primele acțiuni întreprinse de noul comandant al penitenciarului, noi, cei întemeități în acest penitenciar, ne-am dat imediat seama că el venise acolo cu o misiune precisă. Simțeam că nici se pregătește ceva, dar ce anume nu puteam desluși. Ne faceam fel de fel de gânduri. Unit "analiză", cu mai multă experiență în ale pușcării, nu excludea din calculul lor nici posibilitatea începerii unei acțiuni de reeducare, căci, după consumarea "experimentului Pitești", reeducarea devenise un fel de obsesie a închisorilor. Și, nu său înșelat prea mult căci reeducarea avea să înceapă abia după patru ani. Deocamdată se făcea numai pregătiri în acest scop.

Primul lucru pe care l-a făcut colonelul Crăciun după instalarea sa în noua funcție a fost reorganizarea definitiilor pe celule. Dacă până atunci repartiția pe celule se făcea oarecum la întămplare, după cum se numea, de data aceasta, formațile de patru, cinci sau șase oameni care urmau să conviețuiesc în aceeași celulă, au fost cu grija alcătuite după criterii pe care noi nu le-am prea putut înțelege. S-a înținut în această alcătuire și de alfabet, s-a jinăt cem și de vârstă, s-a înținut cem și de afinități sufletești, și de adversități. În orice caz, această nouă repartiție a definitiilor în celule nu s-a mai făcut la întămplare ca altădată. Tânăr, s-a mai observat un anumit și anume că, în fiecare celulă fusese introdus, pe căt a fost posibil, și căte un "pitescu" (definut care trecuse prin Pitești), nu neapărat ca turnător ori

colaborator, în acel moment, al administrației (mareau majoritatea a celor care trecuseră prin Pitești, odată înacetătă agresiunea împotriva lor și dispersați în mareă masă a celorlalți definiti, își reveniseră din acest punct de vedere), ci pentru că nu riscă nimic.

Dé fapt, nu facea altceva decât să amleză niște pedepse pe care tot el le dăduse. Și de fiecare dată facea acest lucru cu ostentatie, vrând să demonstreze că de mărinimos este el și că de uman este regimul pe care îl sfuiește.

Odată cu această nouă repartiție a definitiilor în celule, pentru "locuință" Aiudului începe o lungă perioadă critică, sugeriv denumită de cineva "perioada marii incremeniri". De ce incremenire? Pentru că timp de aproape doi ani și jumătate, în Aiud, nu s-a mai mișcat nimic. Timp de aproape doi ani și jumătate, oamenii au fost nevoiți să trăiască în aceeași formă și acest lucru a avut urmări nefaste asupra stării lor de spirit, și înțind că meninarea, timp îndelungat, între patru persoane, a doi sau mai mulți oameni face convețuirea de-a dreptul imposibilă. De altfel, acest lucru se și urmăreai degradarea relațiilor dintre oameni și slabirea rezistenței lor nervoase și prin aceasta și a rezistenței morale. S-au consumat atunci, în spatele ușilor fericate, adevarate drame. Oamenii echilibrați care înainte fusese recipienți sau nu se respectaseră reciproc, au ajuns să nu se mai poată suferi, să se uraxă cu

inversunare chiar. Fiecare agresa pe ceilalți cu tucurile sale, cu tabieturile sale, cu automatismele sale și era agresat, la rândul său, de tucurile, tabieturile și automatismele celorlalți. Își trebuia o mare capacitate de înțelegere și o și mai mare capacitate de autocontrol pentru a-ți putea străni sentimentele care o luau razna. Cu toate acestea, de cele mai multe ori, oamenii, spre cinstea lor, aveau și înfrângă resentimentele și, înfrângându-și, au reușit să supravejuiasca. De cele mai multe ori, toate aceste conflicte erau înabușite în stare latență, iar dacă torușii izbucneau era repede aplinate prin medierea celor din interior. Căci din fericire, în fiecare celulă aproape, se numea să fie căte un ins mai înțelept de suferință, care îndeplinea rolul de "pacificator" și care, prin poziția și statutul său morală, reușea să se impună și să impună. Trebuie să subliniez faptul că, în foarte multe celule, acest rol era îndeplinit de către "pitescu". Oamenii aceștia, datorită experiențelor cumplite prin care trecuseră, aveau o altă vizionare asupra vieții în general și, mai ales, aveau o deosebită înțelegere asupra psihologiei omului căuș în situații limită.

Apoi mai era ceva. Oricât de mari ar fi fost neajunsurile conviețuirii în aceste spații închise numite celule, întemeități din Aiud, mai ales în situația dată, aveau de făcut față împreună unei agresiuni mult mai mari și mai periculoase: agresiunea dușmanului de dincolo de ușă. Și pentru a putea să realizeze acest lucru era imperios necesar ca fiecare să-și înfrângă sentimentele și să acioneze solidar.

Odată cu noile repartițări în celule, direcția închisorii a instituit și un regim extrem de sever. Vigilenta celor care ne supravegherau sporit considerabil. Aproape din zecă minute, "pleoapa" vizetei prin care eram spionati se ridica și cea mai mică abatere sau presupusă abatere de la un regulament aberant era cu severitate pedepsită. De la cinci dimineață, când se dădea deșteptarea și până la zece seara, când suna stingerea, definitul nu avea voie să facă nimic. Nu avea voie să vorbească decât în soaptă, nu avea voie să se uite pe geam, nu avea voie să aibă nici o activitate, manuală ori intelectuală, care ar fi făcut ca timpul să-l treacă mai ușor. Definitul trebuia să perceapă dureros curgerea timpului. Fiecare clipă trebuia să-l fie muscătură. Și dacă nu-i era sau i se părea cerberului de dincolo de ușă că nu-i este, atunci mușcale, prescrindu-i trei, cinci sau șapte zile de izolare sau de neagră. Se pedepsea mult și se pedepsea pentru orice. Am văzut oameni pedepsiți pentru că au fost surprinși rugându-se, ori zâmbind, și chiar urmăriamintiri. Am văzut oameni pedepsiți pentru că au fredonat o melodie ori pentru că au recitat niște versuri. Și toate acestea urmăreau slabirea rezistenței fizice și sufletești a definitului pentru ca atunci când își va propune o alternativă să o accepte. Dar până să își se propună această alternativă avea să mai trăcă încă aproape doi ani.

(va urma)

Demostene Andronescu

DOMNIUL COPOSU în conflict cu ADEVARUL

Să pare că afirmația făcută de dl.Corneliu Coposu în ziarul "Ora" (din 19 iulie 1993) prin care îi acuza pe legionari de a fi adus pe scena politică românească spiritul de intoleranță, comuniștii nefăcând altceva decât să-l continue, nu a fost o scăpare regretabilă. Domnia sa a uitat prea repede că nu legionarii, ci comuniștii au fost cei care l-au "intolerat" timp de 17 ani în temniță și lagăr de exterminare. Să-i urmare a acestei ciudate amnezii, recidivează.

Revista "Magazin Istoric", o publicație care în trecut a făcut parte din arsenalul propagandei comuniste, iar în prezent își continuă apariția sub conducerea aceleiași echipe de istorici de orientare marxistă, în numărul din septembrie al acestui an a publicat câteva pagini din Jurnalul d-lui Coposu, referitoare la "asasinarea profesorului Virgil Madgearu de către o echipă de legionari (aceeași care l-a asasinat tot atunci și pe Nicolae Iorga)". Faptele sunt vecchi, de acum de domeniul istoriei (au trecut de atunci 53 de ani), dar cei care reiau în discuție acel regretabil eveniment o fac în ideea că prin ceea ce spun, contribuie cu elemente noi la elucidarea sau explicarea celor întâmplate. Este ceea ce doreste să facă și dl.Coposu, ca unul care a trăit în mijlocul evenimentelor politice din toamna anului 1940. Dîn păcate însă, domnia sa omite în relatările sale unele elemente esențiale, iar altele, ceea ce este mai grav, prezintă faptele altfel decât s-au petrecut.

Așa de pildă, autorul filelor de Jurnal publicate în "Magazinul Istoric" spune că în acela zile l-a vizitat pe secretarul general al Ministerului de interne, colonelul Riosanu. Aceasta ar fi ordonat unui ofițer în subordine să-i dea două pistoale: unul pentru dânsul, celălalt pentru Iuliu Maniu sau pentru cineva din apropiatii săi. Totodată, colonelul Riosanu l-a îndemnat ca în cazul unei ciocniri cu legionari, să traga în etica în niste căinii. Surprinzător, în această relatare nu este recomandarea pe care i-a făcut-o colonelul Riosanu, cunoscut pentru adversitatea sa față de legionari. Surprinzătoare este însă insinuarea d-lui Coposu că Iuliu Maniu ar fi putut deveni ţinta unei

agresiuni legionare, când respectul de către acest, cu adevărat mare român, se bucura, era de notorietate publică. Să-i amintim oare d-lui Coposu îndemnul adresat de Corneliu Codreanu camarazilor săi ca, în momentele grele ce vor veni, să se alăture lui Iuliu Maniu? Să-i mai amintim pactul de neagresiune electorală încheiat între Iuliu Maniu și Corneliu Codreanu în 1937? Să-i mai amintim că la procesul lui Corneliu Codreanu din 1938, Iuliu Maniu a depus ca martor al apărării? De toate acestea dl.Coposu pare să fi uitat cu bună-știință și eu...rea-credință.

Dar, pasajul din Jurnalul d-lui Coposu, care nu poate să nu revolte orice om onest, contemporan cu evenimentele din '40, este cel care se referă la cei care "au fost asasinați în mod bestial, în închisoarea Jilava, unde erau deținuți în aşteptarea judecății" 64 de arestați, din cei acuzați că ar fi persecutat și maltratat legionari, în frunte cu generalul Ghe.Argeșeanu..."

În calitatea sa de om politic democrat și "creștin", dl.Coposu este deplin îndreptățit să-și exprime indignarea că arestații la Jilava au fost uciși fără judecată. Să semnatarul acestor rânduri în calitate de adept al orientării politice democrat-creștine afirmă că nimenei, ca persoană particulară, nu are dreptul, în condiții normale să ia viața semenului său (condițiile anomalale fiind starea de război și legitima apărare, ca să numim numai două din ele).

Ca jurist însă (aceasta fiind formația d-lui Coposu) și ca om de bună-credință (aceasta fiind ceea ce îi pretindem noi, cei care am trecut prin aceleși temnițe comuniste cu dânsul), ar fi fost normal să nu ignore cauzele care au dezlănțuit masacrul de la Jilava. I le reamintim.

■ În anul 1938, regele Carol al II-lea, speriat de rezultatele alegerilor din anul precedent, desfășură toate partidele politice și instituie un regim de dictatură, avându-l ca ministru de interne pe Armand Călinescu, politician crescut și educat de Partidul Național-Tărănesc.

■ În același an, cu contribuția morală a lui Nicolae Iorga, lui Corneliu Codreanu i se înscenăază un proces de "înlătă trădare" și este condamnat la 10 ani temniță grea. Totodată, cu mult

înaintea instaurării regimului comunist, călcându-se în picioare legile țării și drepturile omului, mii de legionari sunt aruncați în închisori și lagăre.

■ În dimineața zilei de 30 noiembrie 1938, în urma ordinului dat de Armand Călinescu, la cercere regelui Carol al II-lea, Corneliu Codreanu, împreună cu încă 13 camarazi sunt asasinați prin strangulare, în timp ce erau transportați de la închisoarea Râmniciu Sărat la Jilava, Cadavrele sunt aruncate într-o gropă comună la Jilava, turnându-se peste ele vitrol, iar deasupra mormântului a fost turnată o placă de beton.

■ La 21 septembrie 1939, o echipă de 9 legionari îl asasinaază pe Armand Călinescu ca răzbunare pentru a ucide lui Corneliu Codreanu. După săvârșirea asasinatului, fapta și se predau autorităților. Sunt executați pe loc, fără anchetă și fără proces.

■ Noul guvern instalat la 21 septembrie 1939, avându-l ca prim ministru pe generalul Ghe.Argeșeanu și ministru de interne pe generalul Gavrilă Marinescu, dezlănuie un lanț de represei care depășesc puterea de înțelegere a unei minti normale. Fără nici o justificare, fără nici un temei legal, fără anchetă, sute de legionari deținuți în lagăre și închisori, sau luati pur și simplu de la casele lor, în mai toate județele țării, au fost asasinați în stilul pe care colonelul Riosanu îl recomanda d-lui Coposu, "ca pe niște căini".

Oameni nevinovați, în majoritatea lor tineri intelectuali și studenți care nu aveau nici în clin nici în mâncacă cu asasinarea lui Armand Călinescu au fost impușcați și trupurile lor neînsuflețite au fost lăsate să zacă zile de-a rândul în piețe sau în marginea de drum, spre rușinarea țării și oprobriul întregii lumi civilizate. (Lista victimelor acestor abominabile crime, dl.Coposu o poate găsi, de pildă, în volumul apărut recent, "Din luptele tinereturului român" editat de Fundația Buna Vestire, în cauză că, deși contemporan cu această macabru pagină din Istoria României Moderne, domnia sa a suferit un subit atac de amnezie, uitându-i pe cei care la Capul Midia, sau în alte lagăre și temnițe comuniste l-au ajutat să supraviețuiască pentru a putea să-și scrie memoriile).

■ După 6 septembrie 1940,

fapta și acestor masacre fără precedent în istoria noastră, atât cei care le-au ordonat, cât și cei care le-au executat, au fost arestați și incarcerați la Jilava, urmând să fie traduși în fața justiției.

■ În ziua de 25 noiembrie 1940 încep la Jilava săpăturile pentru deshumarea rămășițelor pământești ale lui Corneliu Codreanu și a celor 13 camarazi ai săi asasinați împreună cu el. Multimea legionarilor revoltăți la vedere osemintelor celor uciși se îndreaptă spre închisoarea Jilava și îi masacreză pe cei vinovați de crimele săvârșite împotriva camarazilor lor. Ei sunt cei despre care dl.Coposu afirmă în Jurnalul său că se găseau la Jilava deoarece *ar fi persecutat și maltratat legionari*. În față acestui monument de rea-credință orice comentariu este de prisos. Și totuși, o întrebare nu poate fi ocolită. Ce interes servește dl.Coposu ca să răstălmăcească adevărul cu privire la evenimente petrecute într-ună din cele mai dramatice perioade din istoria modernă a României, perioada în care trupul țării era ciopărțit, pierzându-se din zestrea lăsată de cei care făuriseră România Mare, Basarabia, o parte din Bucovina, Ardealul de Nord și Cadrilaterul?

*
Si în încheiere, un scurt citat din Jurnalul d-lui Coposu, în care domnia sa oferă o caracterizare antologică a Mișcării Legionare și nenumărăților ei membri, alături de care s-a găsit anii de-a rândul, în clipe de crea cumpăna, în timpul prigoanei comuniste. Pentru dl.Coposu, cel de astăzi, Mișcarea Legionară este *"clanul care se închină Arhanghelilor (sic), cu îndinătata solemnitate misticoidă"*. O definiție din care nu poate fi refuzată decât inventivitatea "lexicoïdă" a d-lui Coposu, căci investigațiile facute pentru a găsi un dicționar care să explice sensul cuvântului "misticoid", probabil un derivat abuziv din cuvântul mistică, s-au dovedit a fi zadarnice.

ILIE BERGHEZAN,
fost deținut politic
(1948-1953 și 1959-1964)

NOTA

La Editura "Humanitas" a apărut recent volumul *Istoria Gărzii de Fier: 1919-1941. Mistica ultra-naționalismului*, semnat de d. Francisco Veiga (tânăr profesor de istorie contemporană la Universitatea Autonomă din Barcelona). Necunoscând-o dinainte și neavând încă vreme să o parcurgem în întregime, ne mulțumim deocamdată cu simpla ei semnalare. Sășinuță că teză de doctorat în 1987, lucrarea s-a tipărit mai întâi în limba spaniolă, la Barcelona în 1989. Recentă traducere în română (aproape 400 de pagini) este efectuată de dl. Marian Ștefănescu.

Autorul spaniol (după nume ar putea fi de origine catalană sau portugheză) s-a întemeiat atât pe surse scrise (volumul cuprinde o bogată bibliografie, la care se adaugă hărți și planșe de urmărire științifică), cât și surse orale (întrevăderi, riguroșe date, cu membri sau simpatizanii ai Mișcării Legionare: N.Ştefan, A.Răuță, G.Uscătescu, Vintilă Horia, C.Papanace, H.Stamatu, C.Nagacevschi, Tr.Popescu, N.Roșca, P.Vălimăreanu și alții). Editorul român își sănătățește că "Francisco Veiga... <<atacă>> fenomenul legionar românesc dintr-o perspectivă liberă de prejudecăți, pornind de la o solidă documentare și încercând paralelă cu extrema dreapta spaniolă. O carte pasionantă, deschisă, provocatoare". (R.C.)

TEOLOGIA mistică și dogmatică

ENERGIILE

5.

NECREATE

Spre deosebire de celelalte confesiuni creștine, deviate în felurite măsuri de la tradiția originară, Ortodoxia face o deosebire lăptedre între *cele create și cele nerecate*, iar în privința acestora din urmă - între *Ființa și Energiile divine*, adică între ceea ce este Dumnezeu în *esența Sa* și ceea ce este *El în lucrarea Sa*. Aceste distincții necesare, implicite în toată tradiția gândirii teologice răsăritene, și-au căpătat o strălucită articulare doctrinară în scrierile Sf. Grigorie Palama (¶1359), mai ales în urma polemicii acestuia cu apuseanul Varlaam, pe tema misticii iisihaste. Având în vedere caracterul elementar al *Cursului...* nostru, ne vom îngădui o expunere sumară și simplificată a acestei controverse celebre (pentru informații mai bogate și mai precise se poate consulta mai cu seamă lucrarea Părintelui D. Stăniloae, *Viața și învățătură Sf. Grigorie Palama*, fie în ediția inițială din 1938, fie în reeditarea recentă - 1993 - de la Editura "Scripta" din București; texte esențiale ale Sf. Grigorie Palama mai pot fi găsite și în *Filocalia românească*, vol. VII, Editura Institutului Biblic..., Buc., 1977, pp. 223-525).

Călugării iisihasti, ducând viață de curățenie desăvîrșită și de rugăciune permanentă (*Rugăciunea lui Iisus*: "Doamne îlusește Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pre mine păcătosul", prin care mintea și inima se contopesc, iar omul purificat devine lăcaș al harului îndumnezeitor), ajungeau la experiență directă a dumnezeierii, contemplind lăuntric, "liniștit" și transfigurări, lumină divină *suprasensibilă și suprainteligibilă*, assimilată luminii taborice a Schimbării la Față, cind Domnul S-a arătat în veșmintul slavei Sale (transfigurarea de pe Muntele Tabor: MATEI, 17, 1-2, MARCU, 9, 28-29). Mulți dintre ei nu aveau învățătură cărturăescă și nu erau deloc meșteri la vorbă; întrebăți ce văd, unii spuneau, în simplitatea lor, că văd o lumină de negrăit, care împinge de pace și bucurie, iar alții afirmă fățu că-l văd pe Dumnezeu. Umbind printre ei și iscodindu-i cu vicienice, apuseanul Varlaam îi ridiculiza, numindu-i "cei cu sufletul în buric" (*omphalopsychoi*), pentru că în străveche practică iisihastă poziția optimă de rugăciune era cea ghemuită, cu față plecată spre pînțe. Mai mult decât atât: ignorant și circumspect în suficiență lui răsărit, Varlaam îi învinuia de eretice, pentru afirmația lor de-a-L vedea pe Dumnezeu. El susținea că Dumnezeu nu poate fi văzut de oameni: noi nu putem contempla decât creația lui Dumnezeu, dar nu și pe Dumnezeu însuși. Prin urmare, consideră Varlaam, acești oameni simpli și ciudăți se amăgesc și-i amăgesc și pe alții, dacă ei văd "ceva", acel "ceva" nu poate fi nici deosebit de creat (Dumnezeu), ci doar o realitate creată, exterioră ființei divine. El admitea că ar putea fi vorba despre harul lui Dumnezeu ("grafia divină", cum îl zice apuseni), pe care-l consideră însă ca apartinând lumii creaților - o creație divină de ordin superior, dar totuși creație. Acuzătia adusă iisihastilor era gravă, el ar fi confundat, asemenea paginilor, cele create cu cele nerecate, creația cu Creator!

Aici intervine Sf. Grigorie Palama, cărturar vestit, el însuși practicant al metodei iisihaste, el îi apără pe iisihasti și Ortodoxia, arătând că eroarea sau confuzia era de fapt a lui Varlaam (și a apusenilor în genere). Având o concepție greșită despre Sfintul Duh (exprimată și în adausul *Filioque*, la care ne-am referit într-un capitol precedent), Apusul se înșela și asupra lucrării Sale în lume, considerind harul drept ceva creat și deci cu totul exterior dumnezeierii. De aceea apuseni nu pot înțelege nici viața mistică a Ortodoxiei și nici adîncimile gândirii ei teologice. Din perspectiva dreptei credințe răsăritene, între Ființa lui Dumnezeu (inaccesibilă în sine) și lumea fapturilor Sale (văzute sau nevăzute) se interpusă *energiile nerecate*, lucrările nemijlocite ale lui Dumnezeu (care sunt solidare cu ființa Lui nerecreată, dar totuși accesibile, pe cale mistică, celor înduhovniciti). Sf. Maxim Mărturisitorul afirmase deje că dumnezeirea este izvorul "energiilor" (în gr. *energeia*, "putere de acțiune", "lucrare"). Teologia

palamită reia și dezvoltă această afirmație: "În discuțiile despre natura luminii taborice, cu teologii latini - care, sub pretextul simplicității și neîmpărțirii naturii divine, spuneau că harul este creat - Sf. Grigorie Palama face distincție între ființă sau esență lui Dumnezeu, adică firea dumnezeiască nerecreată, neschimbătoare, necuprinsă și negrăită, și *energiile divine nerecate*, adică lucrările sau <<iesările>> personale prin care El se lasă împărtăsit. Se manifestă și în-dumnezeiește. Energiile izvorăsc din dumnezeirea comună celor trei persoane ale Treimii și prin aceasta sănă unică, indivizibile, permanente și atabile. Ele există deodată cu Persoanele și sănă contemplate în mod real, nu simbolice" (I.Bria, op.cit., art. ENERGII, p.142).

Dar să vedem ce spune Sf. Grigorie Palama însuși, înfrințindu-l pe Varlaam. Referindu-se la lumina văzută de iisihasti, el precizează: "Ei șiun din experiență că este o lumină și un har nematerial și dumnezeiesc, o lumină văzută în chip nevăzut și înțeleasă în chip neînțeles. Ce este însă această nouă spăsăru. Aflatu, cu metodele definiriile, ale analizei și împărțirii (metodele *rationale* ale teologiei scolastice - n.n.) și binevoiește de învăță și pe noi, care nu știm. *Ființa lui Dumnezeu nu este acea lumină*, căci ființa este inaccesibilă și neîmpărtășibilă. Înger iarăși nu este, căci poate să nu stăpânească și îndumnezeindu-l și îndumnezeindu-l - n.n.). Îndumnezeindu-deci și trupul, ea e văzută o, minune și de ochii trupei, iar uneori vorbește limpede celui

CURS ELEMENTAR de religie creștină

(XXIV)

ce o vede, prin cui vîntă și zicind negrăit..." (*Filocalia rom.*, vol. VII, pp.273-274). Prin urmare, Sf. Grigorie conchide, împotriva insușirilor lui Varlaam, că "nu a definit nimănii dintre ai noștri pe văzător (contemplativ) ca pe acela ce vede ființa lui Dumnezeu" (idem, p.278). Luindu-l în sprijin și pe Sf.Isaac Sirul, Sf. Grigorie arată că acel este vorba de "vederea nu a fi a dumnezeiescă, că să nu aibă de ce se lege bîrflitorii, ci a slavei firii Lui, pe care a dat-o Domnul învățătorilor Săi și, prin ei, tuturor celor ce cred în El și și dovedesc credința prin fapte. Pe aceasta a vot s-o vadă și aceșia: <<Voiesc - zice Fiul către Tatăl - să vadă aceșia slava Mea, pe care Mi-ai dat-o Mine...>> (IOAN, 17, 24), sau: <<Slăvesc-Măpe Mine, Tată, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea>> (IOAN, 17, 5). Așadar, a dat și firii omenești slava dumnezeierii, dar nu firea dumnezeiescă. *Altceva este, prin urmare, naturalul Dumnezeu și altceva slava Lui, deși sunt nedespărțite între ele*" (idem, pp. 282-283). Urmindu-l pe Marele Dionisie, Sf. Grigorie spune că slava dumnezeiescă este "lumină a harului" ce "înconjoară întotdeauna, în veci și neintrupt, pe sfintii, în petrecere veacului viitor, ca și pe ucenici la atotdumnezeiescă Schimbare la Față" (idem, p.328). Contemplarea iisihastă a acestei lumini este o anticipare mistică a "veacului" viitor, a "Zilei a Opta", o experiență tainică a împărăției lui Dumnezeu (în-chipuită și în ceteata "Noului Ierusalim"), conform vizuimii lui Ioan: "Și ceteata nu are trebuință de soare, nici de luna, ca să o lumineze, căci *slava lui Dumnezeu a luminării și făclii ei este Mielul*" - APOCALIPSA, 21, 23. În această lumină a slavei Sale va veni a doua oară Domnul și "drepți vor străluce în slava Tatălui lor, Hristos, precum soarele" (MATEI, 13, 43). Scrie Sf. Grigorie mai departe: "De felul acestă de deci vederea lui Dumnezeu, pe care numai cei ce se au înredicțit de sfîrșitul cel fericit o vor vedea în veacul fără de sfîrșit, dar pe care au văzut-o și aci fruntașii Apostolilor pe Tabor. Ștefan cind era omorât cu pietre, Antonie cind se nevoia cu liniștirea (iisihia), mai bine zis toți sfintii, adică toți cei curați cu inima..." (idem, p. 356).

Textul cel mai famositor il constituie cels "150 de Capete" despre cunoștință naturală, despre cunoșterea lui Dumnezeu, despre viața morală și despre faptuire" (a se vedea volumul citat, pp. 424-525), din așa-numitul *Tom aghioritic*. Iată unul dintre pasajele cele mai importante: "Trei lucruri sint în

Dumnezeu: ființa, lucrarea și ipostasurile dumnezeieschi ale Treimii. Cei ce se învrednicește să se unească cu Dumnezeu, facindu-se un Duh cu El (cum și zice Marele Pavel: <<Cel ce se lipșește de Domnul este un Duh cu El>> - I CORINTENI, 6, 17), nu se unesc după ființă. Căci toți cuvîntătorii de Dumnezeu mărturisesc că Dumnezeu nu se poate împărtăși după ființă, iar unirea după ipostas e propriu numai Cuvîntului, Dumnezeului-Om. Rămîne deci că cei ce se învrednicește să se unească cu Dumnezeu, se unesc după lucrare. Deci harul, prin care cel ce se lipșește de Dumnezeu este una cu Dumnezeu, este și se numește *lucrarea nerecreată a Duhului*, iar nu ființă a lui Dumnezeu, chiar dacă nu le place celor potrivni. Căci prin proroc a prezis Dumnezeu nu că <<voi vărsă Duhul Meu>>, ci <<din Duhul Meu>> peste ei credințioșii" (Cap. 75; sublimările ne aparțin în toate textele citate din scrierile palamite). Părintele D. Stăniloae glosăză (p.476, subsol): "Dacă Duhul S-ar uni cu noi după ființă, atunci am avea o ființă comună cu El. Iar dacă S-ar uni după ipostas, persoana noastră ar fi una cu Persoana Lui. Sau Persoana Lui ar deveni Persoana noastră, aşa cum în Hristos Persoana Cuvîntului a devenit Persoana naturii omenești. Deci trebuie spus că Duhul Se unește cu noi prin lucrare... Noi ne înșușim lucrarea Lui și El lucrarea noastră (acesta este înșușii procesul mistic al în-duhovnicirii - n.n.). Ne înțilnim în lucrarea divină-umană (teandrică) comună, dar neconfundată".

Uneori Sf. Grigorie Palama vorbea despre "dumnezeirea de jos" (desemnând prin aceasta pe Dumnezeu în ființă sa). Alții consideră că Dumnezeu este numele potrivit pentru Cel Care lucrează, iar dumnezeire este numele potrivit pentru lucrarea înșină (ca energie manifestată).

In privința acestor probleme, se casă o prăpastie între Apus și Răsărit: "Deosebirea constă în următorul fapt: concepută apuseană despre har presupune ideea de cauzalitate, harul prezentindu-se ca un efect al Cauzei divine, asemenea acțiunii creației, în timp ce pentru teologia răsăriteană el este o procedere firescă - energiile, iradierea veșnică a ființei dumnezeieschi. Numai în acul creației Dumnezeu lucrează în calitate de Cauză, producând un nou subiect chemat să participe la deplinătatea dumnezeiescă. În energii, *El este, El există, El Se arată* veșnic. Este un mod de a fi, la care avem acces primind harul. De asemenea, în lumea creată și pieritoare, prezența lumini nerecate și veșnică, omniprezentă reală a lui Dumnezeu în toate lucrurile, este mai mult decât prezența Să cauză - <<lumina lumenelor în întuneric și întunericul nu a cuprinz-o>> (IOAN, 1, 5). Energiile dumnezeiesc sunt în toate și în afară de toate. Trebuie să ne ridicăm mai presus de ființă creată, să păramișim orice contact cu fapturile, spre a ajunge la unirea cu raza dumnezeierii, după cuvîntul lui Dionisie Pseudo-Areopagitul. Și totuși aceste raze dumnezeieschi pătrund într-universul creat (harul dumnezeiesc care se revărsă peste lume - n.n.), fiind și cauză a existenței sale <<Lumina în lume era și lumea prin ea a fost făcută, dar lumea nu o cunoștea>> (IOAN, 1, 10)", scrie Vladimir Lossky în *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit* (Cap IV: "Energiile nerecate").

Nu trebuie însă să înțelegem de aici că energiile sunt cu *necesitate* creațore prin ele însele (ele ar fi iradiat din Dumnezeu și în absența creației), ci mai degrabă trebuie spus că ele se subordonează voimii lui Dumnezeu. "Acestă voimă a creat totul prin energii, pentru ca natura creației să ajungă în mod liber la unirea cu Dumnezeu în *aceleasi energii*" (V. Lossky, loc.cit.) sau, altfel spus, canoi să ajungem prin har, după spusul Apostolului, "părtăsi ai firii dumnezeieschi" (II PETRU, 1, 4).

"Invățătură despre energiile divine nerecate" constituie o caracteristică esențială a Ortodoxiei și este la temelia credinței în caracterul personal al lui Dumnezeu, în îndumnezeirea omului și în transfigurarea creației întregi" (I.Bria, loc.cit.).

Această "lumină neapropiată" îndumnezeitoare, o cintă și poetul:

Lumină lină limi lumini
Răsar din codri mari de crini

Deasupra stinșului păminți
Lumină lină Logos stînt

(Ioan Alexandru, Lumină lină)

(va urma)

Vasile A. Marian

NICHIFOR CRANIC

Ortodoxie și clasicism

Pledând pentru clasicism, N.I. Herescu ridică din nou o cheie, în delung dezbatută în paginile revistei *Gândirea*: aceea a orientării noastre culturale. "De noi trag azi puteri contradictorii; de o mână Apusul, de alta Răsăritul. De Apus ne leagă ideea română, tradiția latină, cultura rațiunii. De Răsărit, misticismul înfrânt în vremea din urmă cu ortodoxismul". Părerea d-sale este exprimată împede și categoric: trebuie să respingem misticismul și ortodoxismul "care amenință să pătrundă în literatură, în filosofie, în publicistică, la Universitate și aiurea" și să îmbrățișăm directivele Apusului: "Idee română, cultura latină este deci firul conducător al culturii românești, de la obârsie și până azi".

Dacă astăzi dispus să sfârșești împede această discuție devenită oțioasă, i-ăs opune d-lui N.I. Herescu tocmai directivele Apusului, ostile astăzi clasicismului. Dar chestiunea e mult mai complexă și merită o dezvoltare mai atentă. Ca să-i precizăm terenul, trebuie să spunem de la început:

D. N.I. Herescu e pentru clasicism și îsarcă în opozitie cu ortodoxia.

Noi suntem pentru clasicism tocmai fiindcă ortodoxia ne obligă.

Suntem deci de acord: pentru clasicism; și nu suntem de acord în ceea ce privește raportul clasicismului cu ortodoxia. Această chestiune trebuie lămurită.

Să observăm mai întâi că toti cei care se imaginează la noi adversari ai ortodoxiei n-o cunosc absolut deloc nici în structura ei ecumenică și nici în reflexul ei românesc. Trebuie să înfrângă o anumită repulsie față de dilettantismul acesta al temelor facile că să te angajezi în asemenea discuții. Din acest punct de vedere, nimic nu mi se pare mai anevoie de combătut decât afirmațiile prăpăditoare ale unei ignoranțe voite sau nevoite. Vina bravilor adversari ai ortodoxiei este că nu-și dau osteneala să cunoască măcar elementar ceea ce își închipuie că îl se opune. Dar există și o vină a teologiciei, care nu pune la îndemnă cercurilor intelectuale mai largi posibilități de cunoaștere a ortodoxiei. Lururile să-ai lumina dintr-o dată și ar suprima prilejul unor discuții, ce bat apă în piuă și constituie mai mult o rușine a vieții noastre intelectuale.

Reluând firul raportului dintre ortodoxie și clasicism, să ne oprim puțin la afirmația că "misticismul înfrânt în vremea din urmă cu ortodoxismul". Eu nu știu ce înțeleg d. N.I. Herescu prin misticism, fiindcă nu se spune nicăieri în cartea sa de frumoasă apologie a clasicismului. Dacă înțelege prin el o supremă formă de speculație filosofică asupra raportului dintre Divinitate și sufletul omenește, atunci știe desigur că misticismul nu e ceva opus clasicismului de vreme ce teologia lui Plato e mistică și mai mult decât atât e izvorul acelui mare curent de mistică antică al neoplatonismului,

în care strălucește un Plotin și care se sfârșește cu Proclus în veacul V al erei creștine. Mise pare cel puțin paradoxal ca un clasicist să combată tocmai misticismul acesta, care e floarea de azur a platonismului și ultima consecință a gândirii elene.

Dacă vreasă-l înțeleagă în sens creștin ortodox, misticismul are o dublă însemnare: una ca mistică experimentală, alta ca mistică speculativă sau filosofică. Mistica experimentală e trăirea culminantă a religiei, trăirea personală a unirii cu Dumnezeu în rugăciune, în contemplație sau în extaz. Istoricește și concret, aceasta însemnă către nesfârșita galerie a sfintilor, care nu s-au înfrânt în "în vremea din urmă" cu ortodoxia, ci alcătuiesc de la început și până azi una din temeliile Bisericii și confirmarea sublimă a lui Iisus Hristos în istorie. Atât ortodoxia că și catolicismul nu se pot concepe în afară mistică experimentală. Un clasicist nu poate trece ușor peste o asemenea mistică de vreme ce se întâlnește chiar în domeniul său cu exaltele lui Plotin, ca să nu mai vorbim de celelalte forme ale existenței mistică din viața religioasă a Eladei.

Mistică speculativă sau filosofică, în ortodoxie, e justificarea teologică a celei experimentale și, pe bazele acesteia, teoretizarea contemplației ca supremă formă de cunoaștere a misterului divin. Ea este, dacă voii, rationalizarea acestei cunoașteri trăite suprarational, și nu se poate concepe împotriva rațiunii,

fiindcă presupune toate celelalte forme și grade de cunoaștere omenească, deasupra căror pune contemplația. Dacă mistică experimentală a sfintilor e ceva cu totul propriu creștinismului, explicația ei speculativă e îmbibată de elemente filosofice platonice. Părintele ortodox al cugetării mistică e neplatonicul Dionisie Areopagitul, a căruia operă, după Biblie, joacă cel mai mare rol atât în cugetarea Răsăritului nostru cât și în Apusul catolic. Barbarizat după căderea imperiului roman, Apusul pierde pentru multă vreme contactul cu filosofia și literatura antică, și îl va recăptă prin mijlocirea Bizanțului. Abia în anul 827, apuseni îau cunoștință de gândirea lui Dionisie, când împăratul Mihai din Răsărit îi trimite operele ca dar, în Galia, lui Ludovic cel Pios. De la această dată începe în Occident influența filosofiei dionisiene, care durează până azi și constituie unul din cele mai mari și mai interesante capituloane din istoria culturii europene. Iată ce zice în această privință eruditul catolic P.G. Théry, care închide trei volume de studiimeticuoase numai începutului acestei influențe: "Cum să îndrăznești să abordezi problema influenței lui Dionisie asupra lui Albertus Magnus, asupra lui Toma d'Aquino și a teologilor franciscani, dacă n-ai înaintea ochilor operele pe care ei le aveau și aşa cum ei le aveau: comentariile lui Scotus Eriugena, ale lui Toma Gallus și ale lui Robert Grossetête, fără a uita marile secole ale lui Maxim Mărturisitorul".

Maxim e filosoful bizantin prin comentariile căruia Dionisie se răspândește în Răsărit încât ajunge, la sfârșitul veacului XVIII, să fie tradus fragmentar și în română. De cățiva ani, avem tâlmăcirea integrală a corpului dionisian, datorită profesorului de patristică Cicerone Iordănescu și d-lui T. Simenschy. Dar în Apus, influența lui nu se oprește la Toma d'Aquino și la Bonaventura, adică în veacul XIII; ea atinge profund gândirea Magistrului Eckart, părintele speculației metafizice germane; tot astfel se continuă prin inițiatorul gândirii moderne, Nicolaus Cusanus, care mărturisește că direcția speculației sale o datorează contactului cu Bizanțul, și înflorescă în veacul al XVI-lea în sistemul mistic al Spaniolului Juan de la Cruz, proclamat nu demult doctrinar oficial al catolicismului.

Iată un singur exemplu din care răsar mai multe adevăruri deodată: întâi, că misticismul, ca direcție filosofică, nu este înfrânt numai "de la o vreme" cu ortodoxia, că este esențial întregului creștinism, al doilea, că acest misticism apare ca o fuziune firească între forma de gândire platonică și fondul contemplației creștine; al treilea, că ramura spiritului antic intră mai întâi prin mistică noastră în patrimoniul culturii europene, Plato fiind tradus mult mai târziu în latină, abia la curtea regilor din Neapole; al patrulea, că rolul Bizanțului ortodox e determinant în fuziunea clasicismului antic cu creștinismul.

Eu nu pricep cum un latinist sau un clasicist în genere poate ridica o chestiune cum e aceea a nepotrivirii dintre creștinism și clasicism, când e un adevăr de abecedar istoric, ca să mă exprim astfel, că dacă însuși creștinismul n-ar fi salvat pustiurii barbare patrimoniul antichității, astăzi n-ar exista nici clasicism, nici clasiciști!

Ceea ce numim noi azi clasicism nu este și nu poate să fie în nici un caz o identitate de similitudini și de gândire cu lumea antică. Nouă nu este cu neputință să credem serios în magnifica iluzie a Olimpului și să ne înfiorăm la fel cu Homer, care credea în realitatea ei. Tot astfel, nu putem urma o sumedenie de precepte, care treceau drept înțelepciune în ochii lui Platon sau Aristotel, dar care sunt simple aberații pentru mentalitatea unui creștin, precum nu putem primi o serie de explicații ale lor, care sunt simple naivități pentru mentalitatea unui modern. Între noi și lumea antică se interpusă cultura creștină de două ori milenară și progresele științei, care ne-au creat o imagine despre lume cu totul alta decât cea veche. În această privință nu facem nici un paradox când afirmăm că un creștin din veacurile primare se simțea incomparabil mai înrudit cu antichitatea decât un clasicist din vremea noastră. Clasicismul e valabil prin ceea ce supraviețuiește din el ca element general omenește și se dovedește asimilabil oricărui epoci ulterioare de cultură. Pentru noi, el are (continuare în pag. 10)

LIBERALISMUL POLitic

Dacă ar fi să încăutăm rădăcinile, n-am fi prea încurca și nici în ar trebui să ne străduim prea mult. Contractul social, faimosul sau blestemul "contract social" Rousseauist îi furnizează din plin seva puternicul trunchi liberalist. Dar nu printre un miracol turgescență, ci printre o stupidă persuasivitate negativistă. Oare nu Rousseau este cel ce subminează justificarea autorității tradiționale sau a celei divine cu răsuflare-i poveste a "sălbaticului celui bun pe care-l corupe societatea"? Să pentru care alt motiv decât penitru acela de a-i da "puterii" un nou postament ancorând-o în nostalgia a tot ceea ce este constrângere sau siluire de a fi să audă a face ceea ce într-un fel sau altul.

Este adevărat că și teologic-creștin, libertatea este condiția primordială în care omul își manifestă opțiunile. Opțiunile însă sunt bine și rău, dintre ceea ce e conform cu esența și ceea ce este împotriva ei sau paralel cu ea, chiar dacă acest al doilea termen alternativ este numai posibil. Odată făcută însă această opțiune, în favoarea hinelui sau a răului, consecvența este obligatorie și se impune cu necesitate. Cu alte cuvinte, contractul făcut de trebui respectat în virtutea celei mai elementare logici. Or, tocmai această obligatorietate este ceeace-i supără per romanticii liberali sau pe cei ce nu mai pot sărăcindu-și de a face oricând orice le vine să facă. De unde apoi și împotrivarea la idee de stat autoritar național bazat pe ideea că "partea" nu-i precede ci îi succede "tonul". Iar ca stat, ce stat ar putea fi acela ca să nu se bazeze pe contractul sau învoiala liber consumită a

majorității membrilor sau subiecților săi? Să atunci ce libertate să negă în orice stat de drept, altă decât cea a individului anarchic, aleatoriu sau beznemic? Dar împotriva acestui fapte protesteză? Sau cum altfel s-ar putea justifica faimoasa spusă precum că "iranian-arsidescă anarchia canaliei de sus iar anarchia tirania celei sus"? În nici un fel, decât plasând-o în cel mai temelj liberalism. Așa să și întâmplă în Revoluția franceză din 1789, așa în cea rusească din 1917 și așa se va întâmpla în orice altă care ar vîntă că firea netulburată are veșnicia cu ea, sau că voința suverană a celui ce este conform cu ea ar putea-o înghela vîndu-le, celor ce o exprimă, rău.

Ce este însă făță de toate acestea liberalismul și mai ales liberalismul politic? Un regim fără nici o credință sau încredere alta decât în libera voie și insulă de a face ce-l taie capul, un regim care ar livra națiunii, bunului plac al insului care vrea permanent drepturi, uitând complet de datorii. Omul, da, are drepturi, dar numai în cadrul unor indatoriri în care totuși înfăntănd pentru a nu o lăua razna și a da în gol. Că și într-o societate din antichitatea greacă, pentru "liberali" nu există frontieră între adevarat și minciună, între fals și adevarat, între just și injust. Bunul plac, capriciul (și mai ales cel intelectiv), în locul criteriului cert. Este adevărat că nimeni nu are monopolul adevarului absolut, dar nici a celui parțial și nici a unei asestor părți, iar gîrul păstrării firescului totușterunită alese îl incubă, suveranitatea calității însă, și nu a cantității, chiar și numerice numai. De unde și faptul că liberalismul i-ar fi sau chiar și îl este - în politic vorbind - indiferent, dacă unei mulțimi sau unui popor chiar

i-ar trece prin gînd să se simicedă sau să se destreame conform unor oarecare legi electorale. Lă de aci la faptul că liberalismul, sistem al permanentei dezbinări, îl este indiferent dacă un popor are sau nu credință într-o continuu comunione de destin, mai este doar un pas. Ajuns la putere, sau politic devenind factorul decizional primordial în stat, liberalismul puțin îl pasă de nererică sortii în aceeași măsură în care, pe de altă parte, acestora îl seflutură prin făță libertatea de gîndire, de propagandă sau manifestare și de muncă. Vorbe goale sau de lux de care numai învățății și şmecherii se bucură. Așa să întâmplă la începuturile afirmării burgheziei, apoi la începuturile "liberalismului proletar" și așa să întâmplă acum în perioada restaurării liberalismului noilor burgheziei, mai ales în răsăritul lumii.

Statul liberal nu crede în nimic, nici chiar în sine, astăzi însă cu multă băgare de seamă la toate experiențele din care, pentru insul liberal, ar putea să iasă căt de căt un căstig.

I m o r a l i t a t e a . . . internaționalismul (proletariatul sau, mai nou, și burghez). Repliblieuna, toate sunt îngăduințe într-un liberalism consecvent cu sine însuși, sau într-un stat liberal. Si aceasta în virtutea dreptului la liberă manifestare a individualului, chiar dacă acesta este temelj. (De unde și faimoasa asemănare leninistă privind burghezia - liberală, firește - care singură își va fabrica frângăcia cu care să fie sugrumată). Iar de aici pără la aceea (profesătă de altfel zilnic) precum că nici o idee numerită sacrificii (altele decât bineficiole cele intelective) nu mai e decât un pas. Or atunci, din faimoasa proclamare a dreptății tuturor insilor în fața legii (legeade bazată la Revoluției

George Gras: Stălpii Societății - Galeria Națională Berlin

burghezo-liberale) și a constituților ce au consfințit, ce a mai rămas? Dreptul la o permanentă lamentație a nenorocitilor împotriva celor ce "sunt mai egali decât egali lor" într-o societate absolut liberală. Si încă ceva, dreptul la o fragmentare, tot liberală, a tuturor partidelor, inclusiv a celui liberal (după cum, maiales la noi, se și vede).

Că aceasta însă (partidul liberal) în gîndire și democrați în proceduri? Oricum însă, atât marxismul căt și liberalismul au ajuns la capătul cursei, cel puțin în Europa. Si - locul lor o Revoluție Conservatoare, cel puțin în continentul nostru, se anunță, iar pentru trecerea ei din domeniul ideilor la cel al faptelor mai e doar un pas.

Marcel Petrișor

(continuare din pag. 9)

preț în măsură în care a recrutat proba de foc a concepției și a preferinței creștine. Ar trebui să ne transpunem în mintea lui Celsius, contemporanul genialului Origen, sau într-alui lui Iulian Apostolul, care interzicea creștinilor contactul cu literatura clasice, pentru a putea născări un conflict între creștinism și antichitate, după procesul milenar de assimilare, ce stă în urma noastră.

Clasicismul a intrat definitiv în patrimoniul creștin ca element subordonat, iar fuziunea aceasta stă la temelia culturii europene.

Dar un lucru, ce punctează într-o situație foarte delicată pe intelectualii români, pasionați să combată ortodoxia, și că nu cunosc deloc rolul ei în salvarea, în asimilarea, în cultivarea și în răspândirea clasicismului. El știu, mai mult sau mai puțin vag, din lecturi apusene, că umanitățile, în floritorare în Renaștere, au fost cultivate și de catolicism. Unii mai informați știu, poate, că înainte de Renaștere, mânăstirile catolice, cum ar eacea, celebră de la Cluny, erau familiarizate cu poezia latină și că Petrarca sau Dante, înainte de a fi umaniști, sunt oamenii Bisericii și creștini convinsă. El nu știu însă că fenomenul umanist, prin care clasicismul reînvie atât de târziu în Occident, se datorează tradiției culturale și puterii de iradiație a Bizanțului imperial.

În Apus, imperiul se prăbușește în veacul al V-lea sub dominația barbarilor. Faimoasa "noapte medievală" se întinde propriu-zis pe un interval de trei secole, timp în care aproape se pierde contactul cu

spiritul cultural antic. Această soluție de continuitate, care e un fenomen pur occidental, începe să-și găsească leacul abia după întemeierea nouului imperiu al lui Carol cel Mare.

În Răsărit însă, imperiul roman continuă să trăiască încă o mie de ani, până la căderea sub Turci. Bizanțul, proclamat capitala lumii romane de Constantin cel Mare, și în toată această vreme "a doua România", este, cum i-s-a zis, Parisul Evului Mediu. Pentru toată suflarea din afara imperiului, creștin sau

de Semilună. Adeverata imagine a ortodoxiei ne-o dă Bizanțul imperial, cetatea extăzelor sublime, a celei mai crunte ascese, a celei mai noble inimări de spirit, a răboiniciei fără pereche în apărarea Crucii, a vajnicului apostolat în convertirea barbarilor la credința ortodoxă. E mareea epocă a dinamismului misionar al ortodoxiei, căci toate aceste popoare, ce gravitau în jurul imperiului, din Egipt, din Asia, de la Dunăre și până la Nordul Rusiei, sunt fizicele spirituale ale cățării ecumenice.

Uneori îmi pare nespus de rău că nu sunt istoric de pregătit ca să arăt conaționalilor mei strălucirea milenară și universală a Bizanțului ortodox, în mod nedemn ponegrul de ei sub influența autorilor catolici de după mareea schismă, și să scoț în relief tot ce-i datorăr ca organizare de stat, ca finanță a dreptului românesc, ca Biserică și cultură religioasă, ca civilizație populară coborâtă până la țărâna din Argeș, care poartă și azi costumul imperial al domnișilor din cetatea lui Constantin, și până la baladele batrânești, ce căntă slava acleiași cetății. Există într-adevăr o romanitate vie, o conștiință imperială a neamului nostru, dar ea nu e cea fabricată târziu de artificii filologice ale latinistilor ardeleni, ei aceea îmbrăcată în formele istorice ale statului român independent, în care a trăit necontenti amintirea vie și modelul imperiului roman de Răsărit al ortodoxiei. În amintirea lui și-au purtat luptele marii noștri voievozi, apărându-și credința și românismul.

(va urma)

ORTODOXIE și CLASICISM

barbară, a fi civilizat însemnat a se modela după idealul bizantin. Regii, fie barbați, fie încreșnați, din Răsărit, din Nord sau din Apus, aici își cerșesc titlurile de nobilie. Însuși Carol cel Mare, încoronat de Papă în catedrala Sfântului Petru, își negociază titlul imperial la Bizanț. Dar această strălucire a cetății lui Constantin, "de Dumnezeu păzită", se menține o mie de ani printre un eroism dramatic fără seamă în istoria omenirii. Toată epopeea Bizanțului, plină de sacrificiul continuu al săngelui, e ofrandă răboinică adusă slavei lui Hristos împotriva pagânării barbară. Cine crede, în noi, că ortodoxia însemnează capitalare fură lută, resemnare și pasivitate, și-a făcut această imagine falsă din dureroasă restricție a popoarelor răsăritene ingenunchiate

DREPTUL LA REPLICA:

Stimate Domnule Razvan Codrescu,

Am luat cunoștință de considerațiile Dvs. publicate în revista "Puncte Cardinale", nr. 6 din luna iunie a.c., privitor la apariția poezilor din închisoare ale lui Radu Gyr.

Volumul, după parere Dvs., "lăsă mult de dorit în privința calității editoriale", fiind lipsit de aportul unor "profesioniști".

Am renunțat voilă la ajutorul profesioniștilor, considerând că aceștia ar fi putut deruta pe cititor. Deci, l-am lăsat și pe poet să vorbească prin versurile lui și n-am greșit, căci, după cum vedem, chiar după apariția volumului, profesioniștii au amuțit și nu au comentat nici de bine, nici de rău, desigur își dău seama de valoarea literară a textelor. Astfel, pentru aceleași motive, am lăsat și pe cititor să culeagă singur dulceața versurilor din baladele acelui care "a mulțumit blajine catre lopetul pe cer".

Pentru mine, acum tipograf și editor, atunci ca deținut politic, aceste poezii au însemnat și o răsuflare cîntec de rezistență și de luptă împotriva comunismului, darsă cîntec de derugăciune adresate lui Dumnezeu, cum spune poetul: "Împletind din lacrimi sunii, ne prîponim de Dumnezeu". Măreția dăinuirii noastre o afărmă în versurile: "Că-mi vîns nu ești auncă când săngeri, / Nici dacă ochii în lacrimi ţi-s, / Adevaratul înfrângeră / Sunt renunțările la vis".

Reprezintă-vă, la rândul meu, cele scrise de Dvs. vorrăndine fără rezonanță, vărăde într-un colț și revistă la "efemeride" și pînzăndu-se în lîul cenușiu al anonimatului. Aș fi dorit ca în locul unor simple "note marginalii" să fisuplină "lipsa profesioniștilor" printre recenziile care să îstărîm cîntorului interesul și respectul față de poezie lui Radu Gyr. Nu ne împotrîvăm ideile că ar trebui să vînă cineva care să alcătuască o ediție critică, lucru pe care noi nu îl-am propus și care, în fază actuală, a restituit-o operei lui Gyr, neapărat cu întreprindere prematură. Oricum, o asemenea ediție, cu voia sau fără voia unora, va trebui să pînă seama de volumul pe care l-am editat și de cele aflate în pregătire. Ar fi fost bine dacă ați precizat carențele editoriale ce v-aux deranjat. Aceasta - ca să nu avem impresia că un repros arunca în vînt.

În încheiere, vreau să fac cunoște căteva reperă legate de aventura apariției poezilor lui Radu Gyr, în ultimii trei ani. Nu voi rosti nume de persoane, scutindu-i pe cei implicați de păreri de rău sau dușmanii.

La început, o editură mare a tot amânat apariția poezilor, scuzându-se după aproape doi ani că a pierdut manuscrisele încredințate.

După apariția cărții, nici o revistă importantă de literatură din țară, nici un cotidian cu indeletință și pagină literară și nici Televiziunea din București, care anunță uneori apariția unor cărți cu subiecte politice, nu l-au cîștît pe Radu Gyr cu un cuvânt, deși volumul le fusese trimis în acest scop. Mai greu mi-a fost să în-am înțelese de ce unele reviste care au publicat poezii de R.G., cu redactori prezenți la lansarea cărții, au tăcut.

Contra acestor atitudini care ne-au întristat, întreaga presă timișoreană ("Agenda", "Timișoara", "Renașterea Bănățeană" și "Gazeta de Vest") dincolo de atitudinea ei politică, a salutat apariția poezilor lui Radu Gyr. Singura excepție a fost a săptămânalului apărut în Uniunii Scriitorilor din Timișoara care nu a scris un rând.

Aprecierile favorabile au venit și din partea Televiziunii și Radioului Timișoara, cu respect, Zaharia Marineasa

Stimate Domnule Zaharia Marineasa,

Vă înțeleg nemulțumirea și apreciez tonul împăcabil al replicii dumneavoastră. Îmi pare nespus de rău că v-am necăjît cu unele dintre "considerațiile" mele. Această părere de rău mă obligă să fiu mai explicit.

Îmi reprosați că nu l-am onorat pe marele poet Radu Gyr cu o recenzie mai substanțială, "care să îstărîm cîntorul interesului și respectul față de poezie" acestuia. Recunosc că reproșul este legitim și înțemeiat; nu l-au sunat ca pe o carentă regretabilă, pe care nădjujduse s-o remediez, chiar dacă mai tîrziu decât s-ar fi cînuit.

În cîteva privete, eu formulam, în nota incriminată, un repros asemănător: anume că nu l-ai onorat pe marele poet cu o ediție mai pe măsură valorii sale. Spre deosebire de mine, dumneavoastră păreți mai puțin dispusă să recunoaște "cărența" deosebită. De aceea și năramas probabil că... "împresia că e un repros arunca în vînt". Afirând că volumul cu critică "lăsă de dorit în privința calității editoriale", am și precizat - în trecăt, ce-i drept - "cărențele" respective: un oarecare aer de amateurism tehnic, lipsa unor precizări critice și istorice, obsecuritatea principiilor care au guvernat stabilitatea și ordonarea textelor, precum și ortografia adaptată ce urma să se modifice în volumele următoare, din "dorință" doamnei Simona Popa. Cu toate acestea, am subliniat că "apariția Poecizorul din închisoare ale lui Radu Gyr, adunate pentru întâia oară în România între copertile unei cărți, reprezintă un eveniment cu semnificații multiple: estetică, politică, morală". Atfel spus, ceea ce ați realizat dumneavoastră este admirabil într-o privință (mediatizarea unei perioade și personalități exponentiale), dar mai puțin admirabil în altă privință (să vedea observațiile de mai sus). Am avut ochi pentru amândouă aspecte; este o credință a noastră că frânceșteea critică reprezintă o condiție sine qua non a imbinătățirilor vîitoare. Dacă ne-am ascuns în permanență după deget, menajându-ne unul pe altul necondiționat și responsabil, ar însemna să ne amânim și să incrementăm în suficiență. E mult mai cînșit și mai rodnic să ne semnalăm și să ne assumăm neîmplinirile, recunoscând că rămâne aproape întotdeauna loc de mai bine.

Înțelegeți să afirmați: "Am renunțat voilă la ajutorul profesioniștilor, considerând că aceștia ar fi putut deruta pe cititor" (?). Probabil că depinde și de "editor" și de "cititor" și de "profesional" ... În orice caz, volumul de Sonete și rondeluri al lui Radu Gyr, apărut la Editura "Vremea" din București, desigur mult profesional, datorat negreșit nu atât doamnei editoare Silvia Colfescu, cătă d-lui Barbu Clucișeu, cel ce a îngrijit și postfațat ediția, și lînd cum se face astfel de lucruri. Este și acesta o meserie, cu regulile și exigențele ei. Banii, entuziasmul și bunăcredința nu sunt întotdeauna de ajuns...

Nimeni nu aștepta că tu dinădnăidu o "ediție critică" (cum n-a fost nici cea de la Editura "Vremea"). Asta ar implica într-adevăr o muncă enormă, de lungă durată. Era înșă posibil o ediție îngrijită cu adevărat: cu o prefază sau postfață temeinică, cu o notă asupra ediției deplin lămuritoare, cu un tablou bio-bibliografic serios, eventual cu ceva material ilustrativ și a.m.d. (mai ales fiind vorba de un poet cvasi-ne-cunoscut generaților mai noi).

"Aprecierile favorabile" să le cîștigă, "scolarești" sau "prietenesti", în fond la fel de "marginale" că nu oaspre, nu trebuie să vă deruzeze să vă plângeti și-le de înțelești - că presuprizați literară a tăcut. Poate și vorba de rea-voluntă sau lașitate din partea ei. Dar poate și vorba, la fel de bine, de reticențe "profesionale", ediția nereprezentând destule garanții din unghiul de vedere al "specialiștilor" (acesta nu se poate obliga, în principiu, față de orice tipăritură amateuricească, fie ea și înredită).

Problema gravă care se ridică nu este a dumneavoastră, ci a posterizării lui Radu Gyr. Am mai aflat această problemă și în legătură cu editarea poezilor lui Nichifor Crainic de către D-I Nedea Lemnaru ("Resurecția" lui Nichifor Crainic între bucurie și dezamăgire, în "Puncte Cardinale", nr. 12/24-1992, p.5). O parte din ceea ce scriam, anunț și potrivește întocmai și cauzul de fată (rebutie doar să substituie numele lui Nichifor Crainic cu cel al lui Radu Gyr):

Personalitatea și opera lui N.Crainic ar fi avut dreptul, și se pare, nu numai la bunăvoie, dar și la grăja (ba chiar la trădă) editorilor sălăi postumi. Se vor zice că acesta este numai un prim pas; edițile ulterioare vor aduce, prin strădania altora mai înțineri, cuvenitul spor calității. Este în parte adevărat, numai că ediția de față trebuie să-știe să reacționeze mai bine responsabilitățile, căci ea este aceea care-l readuce deocamdată pe N.Crainic, după atât amar de ani, în atenția noilor generații, un pas cu stângul poate avea, în atare context, efecte nefavorabile pe termen lung...

Cu toții am rămas datori față de Gyr. Deocăt să ne înconstrăm politicos, mai bine să treacem la treabă, învățând din nedesvîrșirile de măine. În acest spirit, noi toți dorim mult succese Ediților și Tipografiei "Marineasa", care nu a început și nu se sfîrșește cu editarea lui Radu Gyr, cel puțin judecând după frumoasele proiecte și intenții făcute publică până acum!

Cu mult respect, Razvan Codrescu

Comuniune, "legătura puternică, unire strânsă"; atât precizează Dictionarul limbii române referitor la acest cuvânt, în înțelesul lui cel mai răspîndit. Cam puțin. Pare a fi o definiție care are genul proxim, lipsindu-însă diferența specifică. "Unire strânsă" poate fi și între membrii unui grup de boala, "legătura puternică" poate fi și într-un grup de politicieni coruși, furând din avere Statului. Se poate vorbi oare de "comuniune" la astfel de indivizi? E adevărat că se folosește adeseori expresia "comuniune de interes", dar prin "comuniune de interes" au fost (și mai sunt încă) legați și membrii fostului P.C.R!

Când vorbim însă de "spirit de comuniune" sau de "stare de comuniune", lucrurile se schimbă considerabil. Aici cuvântul își capătă adevărată sa greutate. În stare de comuniune, legătura strânsă dintre oameni e realizată prin valori ce dau viață un sens mai înalt. Acesta pot fi bunăoare, credință, cultură, sentiment național. Când aceste valori sunt trăite la un nivel superior, depășind interesele individuale, abia atunci putem vorbi de spirit de comuniune. De altfel, cuvântul latinesc communio-onis, preluat de toate limbile neo-latine, are și înțelesul de "împărtășanie, cunoscătă". În comuniune oamenii își împărtășesc unii altora cele mai intime și mai nobile gânduri. Există o totală încredere reciprocă. Suspecțiunile nu mai încap. Ideul și e mai presus de fizica individualului și sufltele tuturor se întâlnesc sub boltă lui de lumină. El constituie sensul vieții celor ce participă la comuniune. Primi creștini, de pildă, au trăit intens în spiritul acesta, dându-se atâtă sfîntă și mucenici, marturisitori ai credinței de obște. Prin această trăire ei au rupt lanturile sclaviei și au schimbat față lumii. A durat trei sute de ani, dar au biruit. Din păcate, spiritul unitar creștin avea să sufere mai târziu divizări care, prin suprapunerea factorului politic, au dus chiar la lupte între popoarele creștine.

Se poate vorbi de stări de comuniune și în cadrul națiunii sau neamului. Un neam se afirmă în istorie prin genul lui comunitar, prin cultura și comportamentul său în fața încercărilor prin care trebuie să treacă. Din funtasase pot înălța trei tipuri majore de personalitate: EROUL, GENIUL, SFÂNTUL.

Dacă geniul și umeii mai puțin legal de spiritul de comuniune, în schimb sfântul și eroii sunt aprobe de neconceptu în afară acestuia. Sfântul se realizează prin comuniunea religioasă, ca măslău al Bisericii, iar eroul prin cea social-politică (eroul adevărat nu trebuie confundat cu simplul aventurier).

Mai întâi, trebuie precizat că acest tip de eroi se limitează la ostașul care luptă cu abnegare pe front, pentru apărarea Țării în fața dușmanilor extermi. Pe acest erou îl putem întâlni cotidian, muncind pentru o existență demnă, intervenind în afirmarea dreptății sociale, aspirându-se la echitatea curentă. Pentru aceasta, el trebuie să fie dotat cu anumite insușiri și cunoștințe, spre a putea deveni un luptător de elită, un om de caracter, un erou exemplar. Toate acestea, pe largă autoeducație, el și le dezvoltă prin trăirea într-o comuniune autentică, având ca ideal înălțarea spirituală și materială a neamului; deci într-o comuniune social-politică.

O astfel de comuniune se cuvine să fie fundamentată pe dragoste și încredere reciprocă între membrii săi, lucru realizabil atunci când fiecare din ei respectă legea morală, când fiecare din ei pornește cu inimă curată, fără veleitarism și fără egoism.

Ne întrebăm acum: care dintre grupările politice din istoria noastră și-a formulat cu precădere astfel de obiective și idealuri? Toate au promis că vor realiza condiții mai bune de viață atunci când ar ajunge la putere; toate au propus, în termeni mai mult sau mai puțin demagogici formule și soluții exterioare. Osigură grupare politică, rușind tradiția făgăduințelor deșarte, a afirmat în chip coherent necesitatea transformării lăuntrice a individului, spre a-l face capabil să realizeze mari obiective ale națiunii noastre creștine. Este vorba de mult hulita Mișcarea Legionară. Corneliu Codreanu scria: "Mișcarea Legionară, înainte de a fi o mișcare politică, teoretică, economică etc..., este o scoală spirituală, în care dacă va intra un om, la celălalt capăt va trebui să iașă un eroi".

Pe acest erou pe care a vrut să-l realizeze Mișcarea Legionară s-au străduit și se străduiesc să-l distrugă, fizic sau moral, toate regimurile ce s-au succedat de 55 de ani încoace, căutând să-l prezinte într-o lumină că mai orbilă. De ce? Fiindcă toate au fost și sunt dominate de corupție și minciună. Așa se face că astăzi, fie că e vorba de istoricul cu Academia "Ștefan Gheorghiu", fie că e vorba de securistul devenit întrimpătește, toți vor să-l prezinte pe legionar ca pe un tip tenebroz, purtând crucea într-o mână și revorul în cealaltă!

Celui ce va cerceta însă că de căt obiectiv și evenimentele petrecute la noi, chipul legionarului îi va apărea într-o cu totul altă lumină. Mișcarea Legionară s-a integrat într-un spirit de comuniune autentică, s-a angajat, fără calcule meschine, într-o slujire până la sacrificiul de sine a destinelor Neamului Românesc, pe care a voit să-l înalte spre Dumnezeu. Puțini oameni politici au mai avut vizuirea supraistorică, atât de profund creștină, pe care Corneliu Codreanu o prezenta în cuvintele acesta: "Vă veni o vreme când toate neamurile pământului vor învia, cu toți morții și cu toți regii și împărați lor, având fiecare neam locul să dinătine tronul lui Dumnezeu. Acest moment final - <<Învierea din morții>> - este celul cel mai înalt și mai sublim către care se poate înălța un neam".

Politicienilor care afirmă că celul cel mai înalt ar consta în realizarea bunăstării imediate, această vizină poate să le apară drept o utopică. E însă "o utopică" care conține atâtă frumusețe și puritate, de nu cumva și adevăratul ultim, transcedent, al existenței istorice! "Individual în slujba lui Neamului, Neamul în slujba lui Dumnezeu" - îata esența ideologiei legionare.

De la o vreme se pune tot mai insistență problema "Statelor Unite ale Europei", mai veche ideea francmasonică, vizând facilitarea dominării oculite pe spații căt mai largi ("supravîrnumondial") scontat și de *Protocolle Ințelepătorilor Sionului*. Din acest punct de vedere masonic, cultivarea spiritului de comuniune pe plan național devine un mare păcat, căci poate împiedica atingerea obiectivelor masonice antinaționale și anticreștine. De aceea, cei care gădesc în spirit masonic luptă cu toate mijloacele împotriva tendințelor comunitare, căutând să le substituie cu făgăduință viețile și unor comunități artificiale. În fața acestor agresiuni și subminări concertate, noii ar cuveni să ne străngem rândurile, afirmându-ne ființa și genul național, libertatea și identitatea pînă nu va fi prea târziu.

Coșicul ni-l prezintă pe Decebal cu următorul îndemn adresat poporului său:

"Si acum, un braț și un scut,
Iar cîine-i trădător vândut
Să iașă dintră noi!"

E un îndemn valabil în etatele. Să ne împărtășim și comunității? Nu ne vine totuși să crede.

GHEORGHE BRAHONSCHE

IN HOC SIGNO...

În ziua de 9 septembrie 1993, la Gherla, s-a săfinit în cimitirul ortodox de lângă faimoasa închisoare un monument de impozanță celui din Valle de los Caídos, din Spania. O imensă cruce albă de piatră și beton, mărturisind în fața trecătorilor, a vremii și lui Dumnezeu jertfa celor ce timp de zeci de ani s-au zbătut alături, în ghearele diavolilor cu chip de om, prin hrube, "zârci" și "reeducări", ca dinăuntru să le iașă sufletul căt mai puțin mutilat. Și, semn al locului uneia dintre cele mai complete experiențe omenești, crucea mărturisește, dacă nu chiar triumful absolut al îngerului din om, dar nici îngemungherea lui sub greutatea stelei "umaniste" cu cinci colțuri.

Iar soborul de preoți, slujind săfintarea monumentului, au aderat și plinirea cuvântului divin în fața celor înmormâruiți. Chipuri subte de suferință, ochii dilatați de amintirea unor siluri mai mult sau mai puțin izbutite, spinări gărvuite și pași sovăelni, massa de lovi încercați sub privirea Bunului Dumnezeu de un Diavol ce nu și-a respectat întocmai contractul (atingându-se și de sufletele lor), iată tabloul Gherlei din acea zi pregătit parcă într-o împietrire veșnică pentru Judecata din Urmă.

Au urmat apoi comentariile susioite ale discursurilor înalteilor prelați, modele de rigori carteziene, cu inflexiuni omilectice bizantine (presărate îci și colo cu patetice porنمări confesionale - vechea diatribă dintre ortodoci și greco-catolici), pelerinajul la cimitirul celor înmormântați odinioară fără cruci, pe o coastă de la marginea orașului (unde acum străjuie doar troiță de lemn), o slujbă de parastas, finită și acolo de clericii ambelor confesiuni - fără nici un discurs însă, după aceea, masa de pomana (pentru foșii deținuți politici la un restaurant din parcoul orașului, iar pentru cei de drept comun, din închisoarea încă în funcțiune și azi, în însăși incinta închisorii - masă oferită de Asociația Foștilor Deținuți Politici din Ardeal și de fostul partizan neprins, Ion Gavrilă), vizita încintei închisorii din vechiul castel Martinuzzi (pe fronthipul căreia stă scris și azi: "Deus adiutor et protector domi mei") și faimoasei "zârci" din subsolul castelului (la vedere căreia, naiva doamă Cornea a exclamat: "Dar nu era uman să fiină oamenii în asemenea locuri!") și, în final, marele pavilion, "teatrul" faimoasei "Reeducații" din anii 1950-1951 (azi penitenciar model, alcătuit după toate normele dictate de condiționarea "primirii noastre în Europa").

Accesorii esențiale însă, istorice ce-i drept, dar accesorii totuși, la fundalul marelui simbol creștin, singurul, se pare, prin care "se poate învinge".

Cinste și închinare celor ce l-au ridicat cu sufletul și cu mâna.

Gherla, 9 septembrie 1993, Marcel Petrișor

"AICI ESTE GHERLA..."

Ziua de sămbătă - 9 oct. 1993 - a prilejuit întâlnirea la Gherla a unui numeros contingent de foști deținuți politici din întreaga țară, supravețuitori ai temnițelor comuniste.

Evenimentul la care au participat aproape 2000 de persoane a fost ocazia de săfintarea monumentului ridicat în memoria celor săvârșiti din viață în închisoarea din Gherla, precum și drept mărturie pentru pătmirea întregului neam românesc sub regimul de prigoană și teroare comună. Alături de supravețuitorii îadului din temnițe și lagările de exterminare, oameni ajunși, mai toți, spre amurgul vieturii lor pământești, s-au aflat numeroși apropiați ai acestora - rude și prieteni.

Simbolul - memorial de la Gherla este alcătuit dintr-o SFÂNTĂ CRUCE, semn al pătmirii și al izbăvirii prin credință creștină. Înaltă de 15 metri, această imagine abîrinței este menită să vesnicească amintirea calvarului prin care au trecut cei ce s-au împotrîvît umilirii și îngeneruchișii jării și neamului. Amplasată într-o margine a cimitirului orașului, aflat lângă imprejmuirea penitenciarului, crucea este elementul central al monumentului din care mai face parte, pe lângă celelalte elemente constructive, un zid masiv. Pe acest zid urmează să fie montate plăci de bronz pe care vor fi încrustate, spre aducere aminte, numele celor peste 600 de victime ale genocidului săvârșit de comuniști în temniță din acest oraș transilvan.

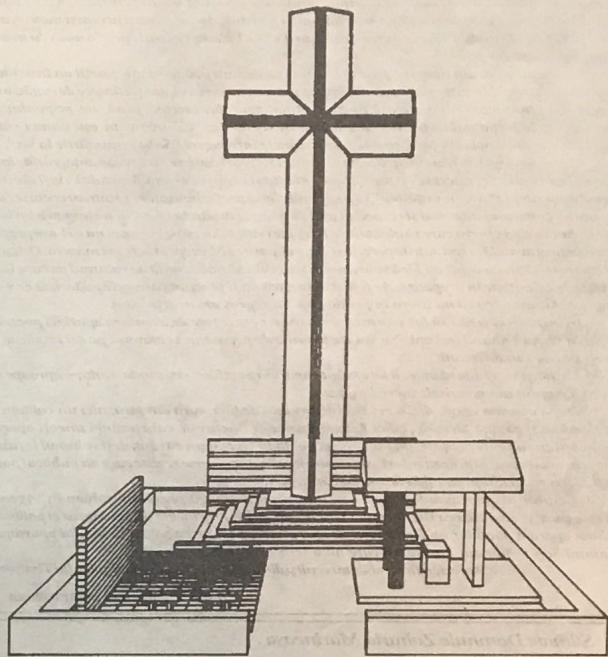
În cadrul acestui pelerinaj, înainte de începerea ceremoniei a fost vizitată închisoarea, prilej cu care supravețuitorii acelor ani de cruntă teroare au putut revedea celelalte în care au trăit mulți ani într-un regim de strictă izolare, presărat cu perioade lungi de informare, lipsită de asistență medicală și, adeseori, supuși la umilitoare pedepse corporale.

După un scurt cuvânt introductiv, rostiti de dl.Ioan Gherasim, președintele Filialei Cluj a Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, s-a oficiat slujba religioasă de săfintare a monumentului și de pomenie a celor morți de către un sobor de prelați și preoți, toți foști deținuți politici, în frunte I.P.S. Bartolomeu Anania, arhiepiscop ortodox de Vad, Feleac și Cluj și P.S.George Guțiu, episcop greco-catolic de Cluj-Gherla, cărora li s-a asociat părintele Barabás, călugăr franciscan de la mănăstirea catolică din Dej.

După serviciul divin săvârșit la oafătă de slujitorii altarului, ortodocși și greco-catolici, răspunsurile fiind date de corurile reunite ale acelorași confesiuni, au fost depuse coroane din partea filialelor AFDPR din întreaga țară și a oficialităților locale. Au cuvântat apoi I.P.S. Bartolomeu Anania, P.S.George Guțiu, P.S. Tertulian Langa și Cucernicia Sa Părintele Liviu Brâncă. Sfințările lor au evocat compuile suferințe indurate în temnițele și lagările comuniste, în care atât de mulți și ai acestei jări au fost uciși printr-un regim de exterminare. De asemenea a fost pusă în evidență lipsa de interes și preocupare a actualei Puteri politice de a face lumină în sfera responsabilităților pentru crimile din trecutul comunist, ea prin adevar să se poate împlini dreptatea, iertarea și

MONUMENTUL DEȚINUȚILOR POLITICI

GHERLA 1945 - 1989

"Aici este Gherla, mormânt fără cruce".
Cuvintele cu care Lazăr Tiberiu, fost comandant al penitenciarului Gherla în anii '50 întâmpina loturile de noi deținuți trimiși în această cumplită temniță pentru a-și executa osânda.

ibzăvirea vinovaților pentru faptele săvârșite.

...La Gherla a fost înălțat și s-a săfinit un monument în amintirea unui holocaust ale cărui victime au făcut parte din rândurile celor mai vrednici fii ai neamului românesc. La această comemorare mărimile de astăzi, aflate în fruntea și la cămația țării, nu și-au luat osteneala să participe în nici un fel, spre deosebire de graba pe care au manifestat-o cu alte prilejuri, la care s-au comemorat "alte holocausturi" străine de memoria și interesele permanente ale Neamului și Țării Românești.

Și se cuvine să mai amintim că cele petrecute la Gherla în acea sămbătă de octombrie, senină precum suflurile celor pomeniți, s-au înșăpuit cu cheltuială de multă trudă și cu considerabile sacrificii bănești de către Filiala din Cluj a Asociației Foștilor Deținuți Politici din România.

NICOLAE POP

UNDE SÂNT CEI CE NU MAI SÂNT?

NICHIFOR CRAINCĂ

Întrebă-mă vântul, călătorul,
bidiviu pe care-aleargă norul
spre albastre margini de pământ.
-Unde sânt cei ce nu mai sânt?
-Unde sânt cei ce nu mai sânt,
și-a zis vântul? Aripile lor
mă apasă nevăzute 'n zbor.

Întrebă-mă luminoasa ciocârlie,
candelă ce leagăna 'n târie
undelemnul cântecului sfânt.
-Unde sânt cei ce nu mai sânt?
-Unde sânt cei ce nu mai sânt,
zis-a ciocârlia? S'au ascuns
în lumina Celui Nepătruns.

Întrebă-mă buflina cu ochiul sferic,
oarba care vede 'n inimic,
raînile nespuse de cuvânt.
-Unde sânt cei ce nu mai sânt?
-Unde sânt cei ce nu mai sânt,
zis-a buflină? Când va cădea
Marele numeric, vel vedea

Marginali;

Prolifica activitate editorială a Institutului European din Iași își adaugă un nou titlu de excepție: *Despre numele divine. Teologiamistică, traducerea românească a două dintre cele patru scrieri areopagitice (cel „-z două, existente și ele în limbaj română, sînt Ierarhia cerească și Ierarhia bisericăescă, publicate laolaltă, la Chișinău, în anul 1932).* Noua ediție ieșeană o reproduce pe cea din 1936 (trad. din limba greacă de Pr. Cicerone Iordăchescu). Acum se adaugă și o postfață semnată de dl. Ștefan Afloreaei, incluzind și o interpretare la *Teologia mistică* (poate tratatul cel mai însemnat al corpului areopagitici). Importanța teologică a acestor texte este imensă. Semi-legendarul Dionisie Pseudo-Areopagitul (sec. V-VI) a exercitat o influență la fel de puternică asupra teologiei mistică din Răsărit și din Apus, el însuși reprezentând o fericiată sinteză a neoplatonismului și a patristicii timpurii. Poate fi considerat întemeietorul propriu-zis al teologiei apofaticice sau negative (a se vedea, de pildă, Vladimir Lossky, *Teologia mistică a Bisericii* și *Răsărit*, ed. rom. 1992, cap. II: "Întunericul dumnezeiesc"). "Teologia negativă este o cale spre unirea tainică cu Dumnezeu, a Cărui fire rămîne pentru noi necunoscută" (Vl. Lossky, ed. cit., p. 57). Reținem din titlurile în pregătire la același Institut European: Rudolf Otto, *Mistică de Vest, mistică de Est și Vladimir Soloviov, Rusia și Biserica universală* (în cadrul colecției "Mit și religie"). Dintre aparariile mai recente de interes creștin se mai cuvîn menționează: cele două scurte sinteze de popularizare editate la "Humanitas", *Vechiul Testament* de Edmond Jacob și *Noul Testament* de Oscar Cullman, ambele în traducere a lui Cristian Preda, pline de mogaști și utilă mai degrabă ca instrumente culturale decât ca îndrumare teologică (cum se întimplă tot mai des cu lucrările occidentale de acest gen); "ediția de probă" a noii versiuni românești a Noului Testament (adevărat eveniment al culturii noastre ortodoxe, asupra căruia promitem să revenim mai pe larg), însoțită de utilă comentariu și apărută la Editura Institutului Biblic..., rod al muncii de aproape două decenii a distinsului scriitor și teolog Bartolomeu Valeriu Anania, acum Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului (care nu a cerut ca drepturi de "autor" decât suma simbolică de... un leu); noua traducere din ebraică a Cărții Psalmilor (Sefer Tehillim), datorată Pr. Prof. Dr. Liviu V. Pandrea (de confesiunea greco-catolică) și scoasă în frumoase condiții grafice la Casa de Editură "Viața creștină" din Cluj; în fine, carteza din 1938 (reeditată acum la Editura "Scripta" din București) a Părintelui Dumitru Stăniloae, *Viața și învățătură Sf. Grigorie Palama* (care se completează de minune cu volumul VII din *Filocalia românească*, apărut în 1977), lucrare fundamentală pentru înțelegerea vieții și gindirii mistică răsăritene, întruchipate plenar în currentul isihast, al cărui teoretician stălucit a fost Sf. Grigorie Palama (1296-1359), Mitropolitul Salonicului.

§

Și literatura rezistenței anticomuniste continuă să fie bine reprezentată pe plan editorial. Dl. Mihai Rădulescu își întregește bogata activitate publicistică din ultimii ani cu o carte cutremurătoare (Editura Ramada): *Rugul aprins* (subtitulată: "Duhovnicii ortodoxiei sublespezi, întemeițele comuniste"). Este vorba de martirajul unor preoți, călugări și cărturari români ortodocși în bolgării infernale

ca Periprava sau Baia Sprie. Referindu-se la acest veritabil "holocaust anticlerical", recenzentul cărții în "Vestitorul Ortodoxie". Dr. Sebastian Nicolau, stabilește corect proporțiile acestei "Golgote" de suferință ortodoxă: ceva "pe lîngă care Inchiziția însăși ar fi pălit". Sperăm că subiectul va fi abordat cât de curînd și de d-na Lucia Hossu - Longin măcar într-un episod din "Memorialul durerii".

Pastorul Richard Wurmbrand (evreu creștin) o jumătate de N. Steinhardt neortodox, a fost la rîndul-i victimă a teroarei comuniste (14 ani de detenție) și își istorisește o parte din cumpărările experiențe în volumul *Cu Dumnezeu în subteran* ("...există o armă mai eficientă împotriva comunismului decât bomba nucleară: iubirea lui Cristos"). Cartea a apărut la proaspăt înființata editură "Casa Scoalelor" (?!), care își propune să fie pe mai departe o tribună a valorilor creștine românești și universale. Primul pas a fost, negreșit, unul cu dreptul.

La Editura Litera a apărut, pentru întîia oară în România, primul dintre cele trei volume ale cărții regretatului Aurel State, *Drumul Crucii* (acest prim volum a fost tipărit încă din 1983, dar în Germania, la Freiburg, puțin timp după moartea autorului). Amintirile cuprinse în această carte deloc literară, dar zguduitoare prin mărturii ei, ne poartă pe frontal anticomunist al ultimului război mondial, prin lagările rusești și prin pușcările comuniste. Autorul este modest cu sine însuși; accentul se pune mai mult pe zugrăvirea evenimentelor decât pe cazul său personal. În memoria tuturor celor care l-au cunoscut, Aurel State a rămas însă ca o figură eroică exemplară, de o rectitudine morală cu care nu mulți se pot lăuda (a se vedea și Nr. 6/18 - 1992 al "Punctelor Cardinale", unde pe pag. 6, la rubrica Cruciile secolului XX", figurează portretul memorabil pe care l-a făcut d-l Marcel Petrișor, sub titlul "Un drum al crucii"). D-l Marcel Petrișor, se întreba anul trecut: "Oare cînd i se va tipări cartea și în România? Ce sublimă lecție de cavelerism ar înțîlni în ea tînără generație! Căci cine nu va căuta acolo <<literatură>>, va găsi tot restul cu asupra de măsură". Iată că apariția nu s-a lăsat prea mult așteptată. Să vedem dacă va și rodi pe măsură, acolo unde trebuie...

Să pare că în curînd vom avea la îndemînă și vol. II din excelentul memorial *Fortul 13* (în curs de apariție la Iași) al d-lui Marcel Petrișor, precul și *Jurnalul de la Tescani* al d-lui Andrei Pleșu (care, prin "dizidența" ilustrului și controversatului autor, reprezintă tot o formă de rezistență anticomunistă, desigur mai puțin cumplită, din ultima fază a regimului comunist).

Prin mediile legionare (din străinătate, dar și din țară) circulă din această vară, adunate într-un soi ciudat de volum, paginile acuzatoare - cite se cunoște - la adresa lui Horia Sima, răpusul comandant al Mîscării. Cel care le-a pus în circulație sunt ei însăși legionari. Persoana incriminată nemaifiind în viață, faptul răspândirii unor asemenea materiale ni se pare inutil, dar și profund necreștinesc. Argumentul că "dosarul" ar fi fost pregătit dinaintea morții lui H.S. nu ni se pare deloc acceptabil. Difuzarea trebuia și putea fi operată după acest eveniment, măcar dintr-un elementar bun-simț. E întristător să vîză la ce manifestări stupide și grosolanе pot apela niște suflete bolnave de ură. Sursa acestei acțiuni se află în Franța și se leagă cu deosebire de un nume pe care ne este jenă să-l mai rostim.

Din aceeași campanie de ură cronicizată face parte și un substanțial volum dactilografat

(numele autorului îtarăși numai are importanță), circulind prin aceleasi medii și în care este combătută, aproape paragraf cu paragraf, carteoa *Morminte* vîi a d-lui Nistor Chiooreanu, al cărei sens nu era nicidcum propagandă sectoră, cum poate constata lesne orice cititor neacriț de ură și suspiciune. Dar cînd a o idee fixă, totul poate fi răstălmăcat prin prisma ei! Jalcic spectacol în amurgul unei generații!

Să ne amintim de vorbele Căpităunul: "O mișcare nicioată nu moare din cauza dușmanilor din afară. Ea moare din cauza dușmanilor din lăuntru. Ca orice organism omenești. Nu moare omul decît unul la un milion din cauze exterioare (călcat de tren, de mașină, împușcat, încat etc.). Omul moare din cauza toxinelor interne. Moare intoxicate..." Cine are urechi de auzit, să audă! Si cine aude, să înțeleagă! Fie și în al doisprezecelea ceas...

Elevii claselor a XII-a nu au nici în acest an manualul corespunzător de Literatură română. Lipsa acestora se încearcă și suplinită de un Supliment al revistei "Limba și literatura română" (editor: Societatea de Științe Filologice din România), purtînd titlul *Literatura română contemporană*. Lucrarea căutănd să corespundă noii Programe - este realizată în pripă de un cîrd pestriș de colaboratori, avîndu-l drept coordonator pe un oarecare I. Hangu.

Desigur, este lăudabilă introducerea în Programa școlară a unor autori precum M. Eliade, Em. Cioran, N. Steinhardt, Eug. Ionescu sau Vintilă Horia. Dar simpla aglomerare de nume nu ajunge. Contează spiritul în care sunt prezentate, contextul în care sunt integrati, textele cu care sunt antologați. Sub aceste aspecte, Suplimentul mai degrabă ne pune pe gînduri. Aici nu putem zăbovi decît asupra cîtorva puncte. La paginile 5-6, bunăoară, unde se face o sumară prezentare a revistelor și grupărilor literare ale epocii interbelice, revista "Gândirea" (cea mai importantă publicație din istoria pressei culturale românești, după "Corvorbi literare") este menționată abia în treacăt, iar cînd este vorba de grupările care "au dominat peisajul cultural interbelic", săi pomenite doar acestea trei: cenușul "Sburătorul", grupul "Criterion" și "Cercul literar" de la Sibiu! Gândirismul este pur și simplu omis, deși gruparea "Gândirii" a fost cea mai durabilă (revista a apărut între 1921 și 1944), mai numeroasă, mai unitară și mai bine reprezentată valoric (fiind cunoscută ca atare și în afara țării). A păcătu înță, de bună-seamă, prin "traditionalism" și "ortodoxism"! Pentru de-al doilea cu o scriere din... 1973 (*Creație și frumos în rostirea românească*)!

Dintre eseilei din epoca interbelice (epoca de maximă strălucire a eseului românesc), mai important este considerat marxistul Mihai Ralea decât un N. Crainic sau un Nae Ionescu! Iar Emil Cioran sau Constantin Noica, deși sunt trecuți printre eseile interbelice, se află antologați - primul cu un volum lățuratnic (*Amurgul gîndirilor*), iar cel de-al doilea cu o scriere din... 1973 (*Creație și frumos în rostirea românească*)!

La vîcile Suplimentului se adaugă și cele ale Programei. Doi poeti imenzi ai epocii interbelice - Aron Cotruș și Radu Gyr - rămîn în continuare complet neglijati, iar la literatura postbelică îi aflăm indicații spre studiu (la alegere, cîte-i drept) pe de-al doilea Eugen Barbu, D.R. Popescu sau Paul Everac, în vreme ce lipsesc complet un Al. Ivasiuc, un Paul Goma sau un Valeriu Anania.

În mai multe locuri din Supliment este decretată, în spirit iudaizant, echivalența comunism-fascism-nazism și se constată o bagatelizeare a tradiției și problematicii religioase. Sigur, acestea sunt probleme extraliterare, dar ele influențează vechi prejudecăți moștenite. Dacă manualul care se pregătește va avea același nivel, atunci înseamnă că rămînem un neam certat cu Dumnezeu și cu sine însuși.

RĂZVAN CODRESCU

LUMEA ARABA

5. Invatatura lui Mahomed

Religia nouă întemeiată de Mahomed care, în vizinăsuia sa, urmă să fie împlinită de adevărătorilor pe care i le-a revelat Divinitatea, a fost denumită *Islam*, cuvânt arab care înseamnă "supunere și devotament față de voința lui Dumnezeu". Adepuii acestei noi religii se numesc *moslemi* sau *musulmani*, temenul semnificând în limba Profetului "cei ce se supun lui Dumnezeu". Musulmanii se consideră singurii mărturitori adevărători ai credinței în Dumnezeu, ei deosebindu-se sub toate aspectele de restul oamenilor, de "necredincioși" (în arabă "kafir").

În aparență învățătura fundamentală a Islamului este foarte simplă. *Nu este Dumnezeu în afara lui Dumnezeu și Mahomed este trimis său.* (*La ilaha illa Allahu va Muhammadur rasulullahi*). La Judecata de Apoi, musulmanii, pentru credința lor în Allah și în trimisul său vor fi primiți, ca răsplătit, în rai, în timp ce iadul va fi răspălat necredincioșilor. Așadar, în mare, la primă vedere, singura deosebire a noui religii față de Iudaism și Creștinism este învățătura, că Mahomed este trimisul lui Dumnezeu. În fapt însă, o încercare de a prezenta, rezumativ, principiile învățăturii lui Mahomed, așa cum s-a cristalizat el de-a lungul celor douăzeci de ani de activitate profetică, constituie, chiar pentru autorii tratatelor de specialitate, o întreprindere anevoieasă. Coranul, carteasă sfântă a religiei întemeiate de Mahomed, pe care ortodoxia islamică o consideră ca fiind *Cuvântul necreat* al lui Dumnezeu și în consecință urmează același statut ontologic ca și Divinitatea, este departe de a avea un caracter sistematic. Din această cauză analizați au numeroase dificultăți în studiile pe care le întreprind, începând chiar cu stabilirea cronologiei celor 114 sură din care este alcătuit. (O sură relatează conținutul unei revelații.)

În general, Revelația lui Mahomed se înscrie pe linia mesajelor divine transmise prin profetii Vechiului Testament. De altfel el vede în lansul de trimis ai lui Dumnezeu, de la Adam până la Isus, precursori ai săi, cu precizarea că procesul de revelare al adevărătorilor divine se încheie cu solia pe care el a adus-o oamenilor.

Allah, denumire preluată de la zeitatea venerată la Mecca în perioada preislamică este unicul Dumnezeu. El a creat lumea și oamenii, istoria omenirii desfășându-se după un plan prestabil. Viața omului trebuie să fie permanent dominată de teama de Judecata de Apoi și de grăja dobândirii fericii veșnice. Puterea de înțelegere a omului nu este însă capabilă să discernă dacă salvarea sufletului depurge din faptele bune săvârșite sau din Predestinația divină, această incapacitate fiind o consecință firească a atotputerniciei divine, în fața căreia omul este neputinic.

Cu privire la comportamentul uman, Mahomed afirmă că Dumnezeu i-a transmis omului o *Lege*, pe care acesta are datoria să o respecte și să o urmeze întotdeauna. Această *Lege* are în același timp atât caracter religios, cât și social și juridic, dar diferența dintre religios, social și juridic este strânsă spiritului Islamului.

Obligațiile pe care musulmanul pios trebuie să le respecte sunt următoarele:

I. Mărturisirea cănu este Dumnezeu afară de Dumnezeu și că Mahomed este trimisul său.

2. Rugăciunea, căruia îi premerge spălarea rituală. Ea se rostește de cinci ori pe zi cu față spre Mecca și constă din formule prescrise, citate din Coran și inclinări ale corpului.

3. Postul în luna Ramadam, zilnic de la răsăritul soarelui până la apus, cu totală abstinență de mâncare și băutură.

4. Milostenia, constând într-un impozit plătit voluntar în valoare de a patruzecea parte din venitură; această contribuție se plătește fie în bani, fie în bunuri.

5. Pelerinajul la Mecca în luna Zul-Hijja pe care trebuie să-l împlinească fiecare musulman cel puțin odată în viață.

La aceste obligații principale se adaugă o serie de interdicții cu privire la consumul unor mici alimente, opriștea de a bea vin, de a juca jocuri de noroc, obligația de a acorda ospitalitate călătorilor străini, aplicarea unui tratament omos de slugilor și supușorii, precum și datoria de a participa la războul sfânt împotriva necredincioșilor.

* * *

În decursul perioadei de afirmare, Islamul s-a constituit ca un sistem teologic complet cu privire la Divinitate, la populație, cuture, profetie, la destinul omului etc., sistem întregit cu reglementări de natură socială, politică, judiciară și economică care stau la baza structurilor societății creătă în spiritul învățăturii Profetului.

Principiile religiei islamice se bazează pe Coran și Tradiția sentințelor pronunțate de Mahomed în timpul vieții și rejuñe de credincioșii din apropierea sa. "Ar fi înșă o greșeală", afirmă Ignaz Glodzher în lucrarea sa Vorlesungen über den Islam, "dacă o caracterizare atotcuprinzătoare a Islamului s-ar fundamenta exclusiv pe Cartea Sfântă a comunității musulmane. În cel mai bun caz ea acoperă numai primele decenii de dezvoltare a Islamului ... Chiar dacă este de la sine înțelește că în perioadele ulterioare se vor face incontinuu referiri la Cartea Sfântă, că realizările din aceste perioade vor fi judecate în raport de textul său și că autorii lor își vor închipui că sunt în acord cu el, sau cel puțin se vor strădui să fie, nu trebuie să se piardă din vedere faptul că pentru o înțelegere a Islamului istoric, Coranul este total insuficient."

Conștiința de lipsurile și îngustimea textului coranic, teologii Islamului au adoptat o atitudine liberală față de concepțiile religioase și filozofice din exterior, acceptând importante împărțimuri. Fără să fie omnivor, Islamul s-a manifestat mai tolerant, dacă Creștinismul față de tot ceea ce a considerat că poate servi la îmbogățirea patrimoniului său cultural. Ca urmare, procesul de penetrare și de assimilare a valorilor culturale de proveniență exogenă nu s-a produs împotriva factorului religios, ci cu accepția său. Consecința oamenii de cultură musulmanii au trăit intens sentimentul apartenenței la aceeași comunitate spirituală. Chiar atunci când vederile lor s-au conflictat cu poziția reprezentanților teologiei oficiale, fricțiuni și dispute au avut caracterul unei excomunicații sau a unei ruperi de semnificație fundamentală ale Islamului. Cu timpul însă, așa cum se va vedea mai târziu, sistemul teologic cristalizat după moartea lui Mahomed, deși inițial unitar pentru toată lumea musulmană, s-a erodat, dând naștere unor scizii dramatice.

Obligațiile pe care musulmanul pios trebuie să le respecte sunt următoarele:

- adevar și prejudecata

5. Stiințele Traditionale

Pentru împlinirea idealului religios, credinciosul îi este suficent exemplul Profetului și al contemporanilor săi, care s-au dovedit desăvârșiți în credință, fără să se indelemecească cu studii teologice complicate. "La început", afirmă gânditorul arab Ibn Haldun (sec XIV), "cuncostarea Legis-abuzează într-regime pe tradiția orală. Ea nu a implicat nici studiu teoretic, nici folosirea opiniei și nici raționamentă întortochiate". Prin însuși esență sa adevărul revăluat nu presupune alți intermediari între credincios și Divinitate în afară de Profet.

S-ar părea că în această înțelegere, lucrurile sunt croite să se desfășoare fără nici o complicare. Mahomed a transmis poporului său adevărările revelate, a formulat normele fundamentale care condiționează atingerea idealului religios, iar în continuare califici, urmări și, observă respectarea lor pentru a asigura drept credincioșilor fericirea din "lumea de dincolo". În raport cu această înțelegere, musulmanul pios are suficiente repere pentru ca drumul său pentru atingerea finalității religioase să fie perfect orientat, fără a mai fi nevoie de un sistem teologic savant care, chiar dacă aduce unele precizări în legătură cu principiile credinței, acestea nu contribuie cu nimic la actual măntuire.

Dar evoluția istorică a societății musulmane a urmat un curs desferit de ceea ce ar trebui să transforme organizarea existenței umane într-o *Cetate Perfectă* după modelul ideal conceput de filozoful Al Farabi (sec IX). Viața este un proces complex, în care chiar dacă marile adevăruri i-au fost revelate, omul prin însuși esență sa trebui să desfășoare o intensă și continuă activitate de cunoaștere. Datorită acestui motiv, dar și datorită faptului că la scurt timp după moartea Profetului, teologii musulmani au constatat că de lasenurile primare ale învățăturii lui Mahomed, au alcătuit, în paralel cu științele laice, un corp de științe destinate a proteja ortodoxia islamică de interpretări greșite și de denaturări dăunătoare. Astfel a luat ființă *sistemul științelor traditionale ale Islamului*, a căror enumerare și prezentare sumară a temelor rezolvării facem mai jos.

Știința Cittirii Coranului, a apărut din necesitatea de a evita denaturarea adevărătorilor semnificații prin confundarea unor cuvinte cu alte asemănătoare ca urmare a unei pronunțări greșite.

Știința Interpretării Coranului cuprinde colecția interpretărilor date de însuși Profet. Aceste interpretări purtănd în primul rând numele oral în girul lui Mahomed s-au transmis oral în primele generații de musulmani și, ulterior, au fost consنمante în scris.

Științele Tradiției au ca obiect studiul Hadith-urilor. Hadith-urile sau Tradiția profetică cuprind afirmații, hotărâri, decizii și soluții rostite de Profet în diferite situații. Ele au fost reținute de persoanele din apropierea sa și apoi transmuse oral generațiilor următoare. Întrucât în decursul acestui proces s-au stresurat elementele de proveniență indoeuropeană, sarcina principală a cercetătorilor hadith-urilor a fost să le selecțeze pe cele autentice și apoi să le precizeze sensul propriu.

Știința Principiilor Jurisprudenției se ocupă cu criteriile extrase din Legea religioasă pe care se fundamentează reglementările și

obligațiile legale în viața musulmanilor. Studiul acestei științe se concentrează în jurul celor patru criterii de bază pe care se fundamentează adevărul: *Dovezi din Coran, Tradiția, Consensul și Analogia*. Știința Principiilor Jurisprudenției are două subdiviziuni: Dialectice și Probleme litigioase. Dialecticele se ocupă cu modul de rezolvare a controverselor dintre reprezentanții școlilor juridice legale și adversarii din afară celor patru școli, în timp ce Problemele litigioase au ca obiect modul cum trebuie purtate discuțiile între juriști legali în cazurile de discordă.

Jurisprudența este știința regulilor practice ale religiei. Juristi musulmani au examinat acțiunile umane și le-au clasificat conformordonanțelor divine transmise prin Mahomed. Ibn Haldun definește Jurisprudența astfel: "Ştiința clasificării regulilor lui Dumnezeu care privesc acțiunile tuturor musulmanilor responsabili de faptelelor, în legătură cu ceea ce este obligatoriu, interzis, recomandabil, nedovrăsătingăduit". Cele patru școli juridice oficiale au luat ființă în timpul dinastiei abbaside și sunt denumite după întemeietorii lor: Abu Hanifah, Malik Ibn Anas, Ash Shafi'i și Ahmad Ibn Hanbal. Deosebirile dintre ele au la bază acceptarea sau respingerea criteriului analogiei. Școala lui Abu Hanifah, de nuanță liberală, acceptă analogia fără rezerve. Școala moderată ale lui Malik Ibn Anas și Ash Shafi'i evită analogia, în timp ce școala conservatoare a lui Ahmad Ibn Hanbal o respinge total, considerând textul coranic drept singurul criteriu al adevărului.

Aătăruitor de științele traditionale enumerate mai sus trebuie menționate și următoarele științe laice, lexicografia, gramatica și stilistica ca discipline auxiliare în activitatea de studiere a textelor religioase.

Dintre toate științele traditionale, singura care s-a menținut într-o permanentă stare de cucerire a fost *Teologia speculativă*, motiv pentru care, în mod intenționat, am menționat-o în încheierea acestei prezentări. Explicația menținării acestui domeniu de preocupări în permanentă actualitate se găsește în activitatea pe care o desfășoară, activitate pe care Ibn Haldun o definește astfel: "Teologia speculativă este știința care implică demonstrația cu argumente rationale în apărarea articolelor de credință și respingerea inovatorilor care deviază în susținerea lor de la concepția primilor musulmani și de la ortodoxia islamică".

Definiția formulată mai sus reliefază două aspecte legate de funcțiunile Teologiei speculative. Primul îl constituie precizarea că intervenția ei este justificată numai în cazul în care se produc devieri de la articolele fundamentale de credință, așa cum au fost ele stabilită de citorii ortodoxiei islamică. Al doilea se referă la necesitatea utilizării argumentației rationale, procedeu în sine inadecvat spiritului religios care își fundamentează susținerea adevărului pe actul de credință, dar de nevoie în dialogul cu reprezentanții vederilor heterodoxe.

(va urma)

GABRIEL CONSTANTINESCU

EVREI in Romania (14)

Perioada invaziei nestabile

(1856 - 1918)

În capitolile anterioare ale studiului *Ereii în România* au fost analizate efectele nefaste ale masivei penetrației evreiești care a avut loc în Moldova, în secolul 18 și începutul secolului 19. Dar în ciuda acestei realități îngrijorătoare, unii din reprezentanții generației de la 1848, generația care a pus bazele procesului de făurire a României moderne, au dat dovadă de o regretabilă lipsă de orientare în ceea ce privește problema evreiască și primejdia pe care o reprezintă evreii pentru neamul românesc. În acest sens, iată ce scrie Nicolae Iorga în ultimul capitol al **ISTORIEI EVREILOR IN TERILE NOASTRE**:

"Tinerii ieșeni cari încercară la 1848 o revoluție, cari așezără pe unul din ei, Vodă Cuza, pe tronul amânduror Principate, realizând Unirea, și cari avură în mâni de acum înainte soarta nouăi teritoriilor România, veniau cu ideologia romantică particulară, adusă fără critică din Apus. Ca Junii Turci din 1908, ei credeau că un Stat național se poate întemeia prin subita înfrângere festivă a tuturor elementelor aduse de vântul vremurilor cu care elementindigen, care singurare tradiția și dreptul de a imprima peteceta sa Patriei."

Ideea "liberării cultelor", ca și cerere de "emancipare a Izraeliilor" au fost explicit enunțate atât în cele 36 de puncte ale declarației de principii formulată de Mihail Kogălniceanu în Moldova, cât și în Proclamația de la Islaz, redactată de Ioan Lahide Rădulescu în Muntenia. și deși Revoluția de la 1848 a fost înăbușită în față, în Moldova și prin intervenția rusoturcă, în Muntenia, unele din ideile "umanitare" ale romanticilor pasionaților au fost în timpul domniilor instituite prin Convenția de la Balta-Liman. "Încă în vremea lui Grigore Ghica", precizează în continuare Nicolae Iorga, "îndreptat de dânsii, se dăduse viațe de a face cărăciuni în sat, se redusese dreptul de expulzare cu urmări, se aplicase legea recrutării și la Evrei (1852), -deși doi ani după aceasta Evreii căpătau pe căile științe, la sfârșitul anului 1854, dreptul de a se face înlocuiți, plătinând un Moldovean în loc."

Această stare de spirit creată de "ideologia romantică adusă fără critică din Apus", ne spune mai departe Nicolae Iorga, s-a manifestat și în perioada de pregătire a Unirii Principatelor. „În ședințele Divanului ad-hoc al Moldovei, ca și în consfătuirile de saloane, se ceru deci primirea la cetățenie, fără deosebire a tuturor străinilor. Cruci, în declarația sa de principii din 1858, cerea astfel împărtășirea în masă a Evrelor neascuși în țară, cari niciodată nu se vor fi bucurăți de protecția vreunei puteri străine... Nu odată Kogălniceanu însuși a făcut declarații în acelaș sens, pe care cu fireasch recunoaște însemnă că aceia care, în vremea noastră, duc lupta pentru aceeaș naționalizare în bloc pe tema umanitarismului-neaplicată însă și țăraniului, minor economic și politic, exploatați până la stingere de mica burgherie evreiască.

Congresul de la Paris însănuțelesă, cutoată predominația ideilor umanitare în Franța și Anglia, și da unei feri negrepătite pe care erau s-o ocupă și s-o turbură chestiile interne și externe așa de grele, și în rândul întăritului organizarea elementului național, un număr de câteva sute de mii de cetăteni, dintre cari cel din urmă avea mai multă independență economică decât marea majoritate a ţărănilor. Ea mărgini pe creștinii exercițiul drepturilor politice".

Cu totu^l alta este însă poziția adoptată de deputații țărani la Dijvanul ad-hoc din Moldova. Subliniind această poziție, A.D. Xenopol citează în volumul XII din ISTORIA ROMANILOR DIN DACIA TRAIANA textul integral al propunerilor săcute de săteni în ședința a 27-a din 16 Decembrie, „*propunere frumos concepută și stilizată*”, din care reproducem următorul pasaj: „...până astăzi toate sarcinile mai grele, numai asupra noastră au fost puse, și noi mai nici de unele bunuri ale țării nu ne-am îndulcit; iar atâtă răsăre supuși la nicio povară de toată nașa ei s-au bucurat, ...la Jidovul orândor că se nașea toată vlagă numai noi am fosi vânduți;

băutură scumpă și otrăvită numai noi am băut; pâine neagră și amară, udată cu lacrimi numai noi am mâncaș...Câtă-i Dunărea de mare și de largă curge râul sudorilor noastre, se deduce peste mărișipă este hotare, acolo se prefacete în râuri de aur și de argint și curg iarăși înapoie de se revârșă în fara noastră...iar noi de la ele nici că ne îndulcim."

Dacă până la Unirea Principatelor, invazia evreilor a avut în principal o motivație economică - posibilitatea de a exploata nestinjeriști populația băștinășă ca urmare a dezorganizării administrative, apetezelor ocupanții străini, și, nu în ultimul rând, al unui aparat de stat ușor coruptibil, începând cu cel mai înalți demnitari și terminând cu slujbașii măruncini, după Unire, atracția către România dobândește pe lângă dimensiunea economică și una politică, pe care A.D. Xenopol o explică astfel în volumul XIII-ului ISTORIEI (Domnia lui Cuza Vodă 1859-1866):

XIII ai IS TORIEI... (Domnia lui Cuza Voda 1859-1862)

"Erevrei se convingeră însă în curând, față de schimbarea situației Țărilor Române prin unirea lor într-un singur stat, că ar fi mai bine să renunțe la poziția până acum atât de răvnită ei de, de Unterthan. De aceea îndemnăm Jidani să devină primul asalt la cetățenia română, bine înțeleș pe cale teoretică, în o broșură scrisă de un Israileu român, intitulată Emanciparea Israilenilor în România și apărută la Paris în 1861".

In perioada în care evreii își propun să atingă acest nou obiectiv - dobândirea drepturilor politice - ei erau deja stăpâni pe economia Moldovei și pomisau ofensiva spre nord, pentru a-și extinde prezența și domniația și în Muntenia. În același timp trebuie să consemnăm consolidarea comunității evreiești din România, ca organizație de coordonare a intereselor iudeice. Această organizație, pe lângă rolul de apărare a intereselor religioase, economice, politice și culturale ale membrilor ei, întreținea strânse legături cu centrele iudeea din Occident, cu sprijinul cărora urmarea înlesnării penetrării a noi valuri de evrei din Galicia, Austro-Ungaria, Germania și Rusia. Pe această cale, numărul evreilor din țara noastră, și-a în continuu creșterea în raport cu creșterea populației românești, ca urmare a unei mortalități infantile mult mai scăzută decât mortalitatea infantilă înregistrată în mediul rural românesc, va spori în mod îngrăjorător în fiecare an, fapt consemnat de recensământele populației efectuate în această perioadă.

Din complexul de factori care au favorizat invazia evreilor în secolul 19, în România, se cunosc să accentuează, în primul rând, slăbiciunile interne pe care aspiranții la imigrare au și să le exploateze din plin, reușind să-și creeze porți larg deschise prin care au pătruns, aproape nestingheriți, pe teritoriul Tânărului stat românesc. În rândul acestor slăbiciuni inerente procesului de transformare a unei societăți profund fanarizată într-un stat modern european, cele de natură spiritual-culturală au jucat un rol preponderent. Si dacă multe din celelalte dificultăți cu care România a fost confruntată la începutul existenței ei, cele financiare, economice, politice și administrative, deși aparent mai grave decât lipsa resurselor culturale, au fost depășite în decursul timpului, situația culturală a majorității populației autohtone, a boierilor, aristocrației, târgovestilor și ațăraniilor, s-a menținut la un nivel îngrijorător de scăzut.iar dacă la această stare de lipsă de resurse culturale se adaugă atitudinea majorității intelectualilor adepta unei ideologii pașoptiste, caracterizată printr-un romanticism naiv și printr-o grăbită insușire a formelor exterioare ale civilizației apuseene, intelectualii care, la un moment dat, au căzut în eroarea de a-i considera pe evrei elemente indispensabile progresului țării, avem încă o explicație a dimensiunilor cu caracter de invazie pe care au luat-o imigrația evreilor.

Lucrările se vor schimba însă odată cu apariția noii generații de intelectuali, generația post-pașoptistă, caracterizată prin temeinicia pregătirii, profunzimea înțelegerii proceselor culturale, sociale și politice și prin dragostea față de naționala căreia îi aparțină. Este meritul reprezentanților acestei generații de a fi înșelați și de a fi luită atitudinea categorică față de acțiunile nocive care

pun în primăjdie existența unei națiuni. În această ordine de idei, ei vor fi primii care vor trage clopotul de alarmă, atrăgând atenția asupra pericolului pe care-l reprezintă invazia iudaică pentru ființa neamului românesc.

Inainte de a trece în revistă marile personalități ale secolului al 19-lea care au luat o atitudine fermă față de invazia evreilor în România, să subliniem transformarea pe care a suferit-o la maturitate Mihai Kogălniceanu, transformare despre care Nicolae Iorga scrie în ISTORIA... să cu o abia refuzată ironie:

"Urgența unor măsuri de prevezere și așa de mare, încât acela care în 1868 dău ordin să nu se lasă așezării cărăciunilor revere în satul Kogâlniceanu însuși, idealistul tovarăș al lui Vodă Ciuza idealistul, și ei apără cu elocvență, față de amenințarea presiunei străină, dreptul României de a cřuța micul avut și sănătatea primejdăită, a sătenilor săi, puterea cea adevarată a Statului și a națiunii."

Si pentru ca remarcă făcută de Nicolae Iorga să nu fie singulară, o vom completa cu un citat din ISTORIA...lui A.D.Xenopol referitor la dezbatările parlamentare privlejuite de votarea legii comunale.

"Cu prilejul votării legii comunitare, se ivestește o interesantă desbatere privitoare la drepturile Jidilor 'pământeni' în comune. Boerescu, Manolache, Costache și Costafor sprinț pe Jidani, pe motivele cunoscute, că în secolul nostru de lumină și de civilizație nuse cuvine a se mai face deosebire de religie, rămășiță a unor timpuri de fanatism și de intoleranță. Vernescu însă și mai ales primul ministru Gogălniceanu, combat aceste păreri și intinderea drepturilor electorale comunitare la Jidani, spunând, că 'dacă se va vota articolul, cum o cere d.Boerescu, a doua zi va fi măcescă în Moldova. Ce fel: acei oameni care se pot depărtă de lumea noastră, care nu trimit copiii în școalele noastre, care nu se îmbrăcă ca noi și nu-și taie perciunii - acei oameni să aibă ţara în mâna!'. Gogălniceanu punea deci chestia pe tărâmul, că drepturi pot fi acordate numai străinilor ce voesc și pot să se asimileze cu România. Gogălniceanu, se referă la combatarea Jidilor la Lipitorile satelor de V.Alexandri, poate unicul caz în viața parlamentară maivchea Românilor în care o lucrare literară fu invocată în susținerea unui interes politic. Văsescu combatea mai ales cu mult hargoră muntenii, spunând că unirea, contopând viața ambelor țări, este drept ca să ieș și Muntenia ca zestră Jidani pe jumătate, și se bucură de împrejurarea că între 1860-1864, mai bine de 6000 de Jidani moldoveni se asezase în București.

se așeză în București.
Adunarea respinge înșătoatele amendamentele favorabile Jidaniilor și hotărăște, ca până ce ei se vor arăta că au sănătate și moravuri românești, să fie admisi la nica împărtășenie numai acei Jidani care vor dobândi în armată rangul de subofiter, și cei ce vor fi făcuți studii universitare sau vor întemeia mă-

Masiva invazie a evreilor a avut multiple consecințe care vor tulbură viața politică, socială și culturală a României în cea de două jumătăți a secolului al 19-lea. O primă reacție la valul continuu al imigratiei a fost apariția unui curent de opinie potrivnic evreilor. Dar lucrurile nu se vor opri aici. Datorită evidentului grad de pericolositate pe care-l reprezinta numărul din ce în ce mai mare al evreilor pe teritoriul țării, puterea de stat va încerca, la rândul ei, să-și vădească invazia prin măsură legalizante și administrative.

legislativ și administrative. În fața acestei situații, răspota evreilor nu a întârziat. Pentru a contracara măsurile adoptate de puterile de stat, ei vor face apel la sprijin din partea statelor occidentale, într-o mare măsură dominate de cercurile evreiești. Pe plan intern, pentru a anihila curentul de opinie antiștăduică, vor folosi aceeași mijloace pe care le-au folosit, în astfel de împrejurări, de-a lungul întregii istorii: corupția și infiltrarea în mediile care puteau influența opinia publică în direcția unui filoiodaism. Așa se face, că în această perioadă, România va fi scena unui conflict deschis pe întregul politic și cultural între român și evrei, acesta din urmă sprijinit de un, deloc neglijabil, contingent de români filoiodaici. (va urma)

Un ochi râde, altul plâng...e...

PARTIDUL PROSTILOR

Un oarecare domn Octavian Rădulescu (ce n-are nici o legătură, se pare, cu bătrânosul său omom din A.F.D.P.R., acela care-i dăduse în judecată pe liderii Frontului din '90) a pus recent bazele Partidului Prostilor din România. Sigur că este în primul rînd o formă de protest, cuvintul "prost" căpătind mai degrabă un lustru de noblete ("prostul" ar fi cîștig, muncitor, oltruiș etc., în vreme ce "deșteptul", astăzi în fruntea bucatelor, e corupt, lenș egoist, demagog și a.m.d.). D-l O.Rădulescu începează, aşadar, să tragă un semnal de alarmă, prin procedeul autohton numitindeobște: "a face huz de necaz". Poate lese ceva din "huz", că din "gravitate" n-a ieșit mai nimic! Ideea nu-i chiar nouă: o varianță ovreiască, parăzitând pe memoria lui Caragiale, ne oferise încă demult-l Ștrul Cazimir (între timp eşuat în tabără neocomunistă), cu al său Partid Liber-Schimbăst și cu organul de presă "Răcnețul Carpaților". D-l Mircea Dinescu, pe de altă parte, se gîndise la un Partid al Timișoară. Rezultă că d-l O.Rădulescu se așeză deja într-o tradiție...

Altminsterine-amfingrijorat, căci un Partid al Prostilor, dacă lucrurile ar fi luate în serios, ar putea deveni foarte primejdos în România. Căci la noi prostii (în sensul literal) sunt primă tradiție și "mulți" (vorba Lăpușneanului); poate nu chiar 20 de milioane, cum apreciaz un jupiț, dar, oricum, sărind binisăr de 10 milioane, dacă e să ne luăm după rezultatele alegerilor din toamna trecută. Uniți sub un singur ciomag, ei ar putea aspira din nou, ca sănse masive, la domnia Partidului unic de tip comunista. Se vede însă că prostii d-lui O.Rădulescu nu sunt ei aceia!

Nu știm ce se va alege de "prostii" nouilui partid, dard cîteva, de cei "prosti, dar mulți", avem temeri și serioase să îngrijorăm. Aceșia din urmă, ce nu vor recunoaște niciodată că sunt prosti (ceea ce este o garanție de prostie autentică), amenință să se adune tot mai compact, sub titlul de "irromâni", în jurul unor formațiuni neocomuniste precum P.U.N.R., P.R.M. și P.S.M. Pe F.D.S.N. (și chiar pe președintele Iliescu) s-au supărat pînă și prostii. Dar ce folos? Capitalul electoral pierdut de F.D.S.N. nu se duce spre opozitia anticomunistă, ci spre sfîrșita populista și pseudo-naționalistă. Funar în Ardeal, Vadim în Muntenia, Păunescu prin Otteria și Moldova au tot mai mulți prosto-fani. Ne temem că, dacă lucrurile continuă tot așa, la alegerile din '96 Opozitia nu va obține nici cîțu '92, mai ales că încep să se creeze precedente și în alte țări foste comuniste (cauză Poloniei este relevant).

Așa că-ăi vine să zici deopotrivă: Mai lasă-i incolo de "prosti", d-le Rădulescu!, dar și Fratilor, atenție la prosti! Căci ne temem că cu prostii nu e de glumit...

DEMOCRATIA ca PROSTOCRATIE

Și dacă tot veni vorba de prosti (în sensul propriu, nu în cel figurat al d-lui O.Rădulescu), să reamintim că democratia constituie mediul lor ideal. Libertatea, egalitatea, fraternitatea - iată conservantul optim al prostiei omeniești. Prostul devine liber să fie prost și să-si manifeste prostia în plenă, este egal în drepturi ca deșteptul, iar prin infrângere cu alti prosti își asigură aproape regulat superioritatea numerică. În felul acesta prostul ajunge "reprezentativ", căci democratia înseamnă tocmai triumful premeditat al cantității asupra calității. Destinete Statului democratic depind de amurile masselor electorale: tot prostul ajunge să-si dea cu părerea, iar prostinea parvina, pe criterii cantitative, la decizia publică. Omul politic ideal nu poate fi, în "ordinea" democratică, decât demagogul, adică acela care, lipsit de scrupule și bun de gură, și se pretează să exploateze în folosul propriu simplitatea mintală a

gloalei electoare. Privită în bazele ei electorale, democratia nu este altceva decât o prostocratie legalizată, cu astăzi mai monstruoasă ca cît un popor este mai incult sau mai necivilizat. Înțotdeauna și pretutindeni numărul prostilor l-a surclasat pe cel al deșteptilor, dar numărul unea modernă post-islamistă s-a putut gîndi să lase Statele și Națiunile la discreția majorităților vorbe, adică să abolească, înfapt, criteriul calitativ din viața societății.

Lucrurile au evoluat în așa fel încît democratia pare sajui unuia o fătătate a lumii moderne "civilizate". Dacă o puță îndoială, cum facem noi acum, devin monstruoas. Dacă-i zici prostului că e prost (nu insulîndu-l, ci doar definindu-l), atunci ești "elitist" sau "fascist"! Prostul trebuie menajat și chiar adorat, pentru că... e mult! În acare condiții, nu este de mirare că democratia duce la haos social, moral și intelectual, amenințînd preutinînd cu egalizarea în mediocritate. Nici măcar nu sunt admise formele ei mai "temperante", deși anumite restricții ale dreptului la vot ar putea avea un caracter ameliorativ (baremuri mai precise de vîrstă, de pregătire, de moralitate publică etc.).

Sîntem cu aceasta "dușmani ai poporului"? Nicidcum. Dreapta politică autentică nu este împotriva poporului, ci împotriva populismului. Poporului însuși îl va fi mai bine dacă va fi condus de oameni cîștig și competenți, iar nu de cei care-l îmbată cu libertății iluzorii, ducîndu-l de fapt la sapă de lemn. În vizionarea dreptei, ca și în vizionarea creștină, principiul ierarhic trebuie să guverneze la toate nivelurile existenței, realizata însăși fiind ontologic ierarhizată. Dreapta creștină desfide democratia, nu pentru a înstaura Doamne ferește, "teroarea" sau "exploatarea", cum se înșinuă în mod mecanic, ei pentru a salva ordină firească a lumii, adevăratul temei al dinamicii sănătoase și creative a omenirii. Nu democratia este salvatoare, ci demofilia: nu conduceaza prin popor, ci conduceaza pentru popor, adică din dragoste și responsabilitate față de acesta, cu desăvîrșire și cu nedesăvîrșirea lui. Altminsteri se cae înneavă în aemagogie și prostocracie, iar națiunile amângăte să dezintegrează treptat, ca orice organism abăut de la legile fizice.

În concluzie, o guvernare nu poate fi justă și rodnică decât în măsură în care guvernările sunt competenți și demofi, iar societatea temeinile ierarhizată calitativ. Astfel pînă și prostii vor fi mai fericiți, căci și mai bine prostul să-l îubească cîineva și să-ăibă grija de el decât să-și poarte singur de grăjd în prostia lui, risind să fie folosit de escroci doar ca massa de manevară, cum se întîmplă astăzi în regimurile democratice. Așa cum, creșințește vorbind, omul și bine să se lasă în voia și grija lui Dumnezeu, tot așa, pe plan social, e bine ca inferiorul să se lasă în voia și grija superiorului, iar nu să încearcă să impună ca normă propria lui putinătate.

O NOUA ROM-ANITATE

Problema tiganilor, tot mai des numiți de la o vreme romi (cam cum ai zice "naiba" în loc de "dracul"), devine, tot mai evident, una dintre problemele cele mai delicate ale prezentului și viitorului nostru. Pe lîngă disoluția etnică, cívica și morală produsă constant de acest factor intern, problema maghiară, bunăoară, reprezintă doar o bagătelă!

Ultimul recensămînță nu pune la dispoziție nicio cifră ridicolă privitoare la minoritățile naționale și mai ales la "etnia romilor". Este drept că s-a mers pe libera declarare a persoanelor recensate, dar, în aceste condiții, se naște de la sine întrebarea: de ce ne mai astăzi în treabă cu astfel de statistici? Vrem să ne amângăm sau vrem să dezinformăm?

Astfel, structura populației pe naționalități ar fi, la nivelul întregii țări, de 89,4% români, iar la nivelul Capitalei - 97,5%. Din asemenea cifre nici mică nr. numărul total al ungurilor nu se acoperă, căsă nu mai vorbim de alte minorități etnice mai puțin semnificative astăzi (germani, sărbi, ruși, ucraineni, turci, tătari, greci, evrei, armeni etc., iar în ultima

vreme chiar... arabi și chinezi). Unde să mai încapă și tiganii? Mai degrabă rezultă că ei s-au declarat, cu seminătate și-n proporție covîrșitoare, români. Nu trebuie să fi statistician ca să-ți dai seama că, în România de azi, numărul tiganilor (colectiv pe tot cuprinsul țării) este chiar mai mare decât cel al populației maghiare (considerate oficial minoritate etnică cea mai numerosă). Noi nu putem să cifre exactă (sperăm că Statul o cunoaște, deoarece iatăuște!), dar avem temeri să presupunem că ea se situează undeva între două și trei milioane de capete de "romi". În Capitală, unde zonele cu un număr însemnat de tigani (cum e cartierul Drumul Taberei, de exemplu) sunt tot mai rare, în vreme ce aglomerările de populație tiganească sunt tot mai numeroase (în Pantelimon, Giulești, Ferentari etc.), ei reprezintă cel puțin a zecea parte din numărul total al locuitorilor Bucureștilui (aproape 2.300.000, conform datelor aceluiași recensămînt).

Lăsăm la o parte, deocamdată, cazul celorlalte minorități etnice (inclusiv pe cel al evreilor, care diuțeau și au "occultat" efectiv). Tigani însuși, amintimări, nu în ultimul rînd, și prin rîstul lor foarte mare de înmulțire, cu mult superior celul al populației românești. Dar, nu astăzi numărul lor însepează întrările pericolul cel mare, cît evasimposibilitatea integrării lor sociale. Ei alcătuiesc astăzi mai mult decât o mafie; săi de-a dreptul un Stat în Stat. Pe lîngă faptul că au compromis serios imaginea externdă a țării, ei sunt și principalii factori de agravare a haosului intern (cu toleranța irresponsabilă a autorităților). Certătii cu nuncă, îndărătnici, analfabeti, pungași, sălbatici și violenți, ei nu număruți să parizezează pe corpul social, dar îl agresază în permanență, pe toate planurile. Nu e treaba noastră să dăm soluții, dar e dreptul nostru să reclamăm măsuri (ferme și vizibile) din partea Puterii actuale. Altminsteri în 20-30 de ani România se va... românia de tot și va deveni mahala cea mai temută și mai puturoasă a hărținei Europe!

SMERITA RUGAMINTE

I-am rugă smerită pe oameni Bisericii, atunci cind se referă la caracterul necreștinest al pedepselor moarte (de care se face atât ca în lumea românească de astăzi), să nu se mai sprijine pe lucruri evanghelice tangențiale (Noul Testament nu pune roați medieri, în mod explicit, această problemă) sau pe invocarea opinilor unor gînditori și scriitori moderni (Dostoevski, Camus etc.), ci, dacă este cu puțină, pe textele Sfintilor Părinti și pe documentele istorice ale Bisericii. Dacă în toute celulale privințe ne, înem de Tradiție (și bine facem), de ce să o eludăm tocmai în privința aceasta? Dacă Tradiția cuprinde ceva lămurit cu privire la legitimitatea sau nelegitimitatea pedepsei capitale, atunci nu putem decât să ne supunem ei, ca buni ortodocși. Dar dacă Tradiția nu se rostește în acest sens, atunci înseamnă că Părintii n-au considerat de cuvîntă să se amestece în această problemă juridică a autorității temporale, nici n-au găsit-o scandalosă din punct de vedere creștin.

Și încă, pe de altă parte, urămă să se explice mirenilor negători cum se face că în Statele creștine tradiționale pedeapsa capitală a existat permanent și firesc, iar în Statele moderne, laice sau atec., ea este considerată drept incompatibilă cu creștinismul! Este său să consideră oare Statul românesc mai creștin decât Bizantul medieval sau decât Moldova Sfântului Stefan cel Mare (ce a tăiat atât de capete în mod mai mult sau mai puțin legitim)?

Noi, din motive pe care le-am exprimat în paginile acestei reviste (Nr.8, 9 - 1993, p.24), nu putem fi de acord, în contextul actual, cu reintroducerea pedepsei eliptice. Dar dacă se pune problema nelegitimății ei din punct de vedere religios, atunci vrem să lămuim își în termeni adecvati, nu cu deducții sau abstracte sau cu lezinăriile ideologice ale umanitarismului modern (cărora chiar și marele Dostoevski, ca om al secolului al XIX-lea, ar fi putut să le cadă prada uneori).

V.A.M.

EDITURA

"PUNCTE CARDINALE"

B. R. D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional : Gabriel Constantinescu, redactor - șef;

Demostene ANDRONESCU, Marcel PETRISOR

Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU

Ioan NISTOR
Secretar de redacție

2400 SIBIU - Calea Dumbrăvi 109
telefon 092/422536

Tehnoredactare computerizată

"PUNCTE CARDINALE"

Marsil S.R.I.
Printing Company